ΕΒΔΟΜΑΣ

ΈΤΟΣ Α' 1884 — ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ — 16 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΑΡΙΘ. 29

ΤΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

—

Γ'

Τὸ παρὰ τὸν Ἐλαιῶνα νεκροταφεῖον ὅπερ διετρέξαμεν πρὸ ὀλίγου εἶνε δεύτερον τὴν τάξιν τῶν κοιμητηρίων τοῦ κρατοῦντος δόγματος. Πρῶτον ἔρχεται τὸ πέραν τῆς γεφύρας τοῦ Ἰλισοῦ· μεταξὺ ὅμως τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου μεσολαβεῖ τρίτον, τὸ τῶν διαμαρτυρομένων, ἐγγὺς τοῦ ἀρχαίου σταδίου κείμενον καὶ ἐπὶ τῆς εὐρυτάτης ἐκτάσεως τῆς ἀποτελούσης τὴν πλατείαν τοῦ Ὀλυμπείου καὶ τοῦ Ζαππείου.

Ὁ λαὸς τὸ ὀνομάζει Ἀγγλικόν· Ἑλληνικὸν ὅμως θὰ ὠνόμαζεν ἀλλαχοῦ καὶ πᾶν νεκροταφεῖον προωρισμένον νὰ δέχεται τοὺς προσεβεύοντας τὸ ἀνατολικὸν δόγμα ἀνεξαιρέτως ἐθνικότητος. Ἐνταῦθα τὸ δόγμα τῶν διαμαρτυρομένων ὑπεμφαίνει τὴν Ἀγγλικὴν ἐθνικότητα, ὅπως ἀλλαχοῦ ἡ *ὀρθοδοξία* ὑπεμφαίνει τὸν Ἑλληνισμόν. Τὸ νεκροταφεῖον τοῦτο δέχεται τοὺς διαμαρτυρομένους ἀδιακρίτως ἐθνικότητος, ὁ λαὸς ἐν τούτοις τὸ ἀποκαλεῖ Ἀγγλικόν.

Ἡ θέσις αὐτοῦ εἶναι ὅλως ἀπρόσφορος· κείμενον ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς εὐρυνθείσης πόλεως αἴρεται μεταξὺ τοῦ μόνου θερινοῦ περιπάτου, ἀντιτιθέμενον διὰ τῆς σοβαρότητος αὐτοῦ πρὸς τὴν ἄκρατον φαιδρότητα τῆς ζωῆς τὴν ἐκχεομένην δαψιλῶς ἀπὸ τῶν πέριξ κήπων, μεστῶν αὐλητρίδων καὶ ἠθοποιῶν. Ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης φύεται ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος, τὸ σκότος καὶ τὸ φῶς, ἡ λύπη καὶ ἡ χαρά· δὲν δύνανται ὅμως τὰ δίδυμα ταῦτα νὰ συνυπάρχωσιν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ τόπῳ· ὁ κλαυσίγελως εἶνέ τι ἀσχημίζον τὸν ἄνθρωπον ὅπως τὴν φύσιν ὁ ἑρμαφρόδιτος· ὁ θρηνῶν ποθεῖ ν' ἀφεθῇ ἀμερίστως εἰς τὴν θλῖψιν ἐξ ἧς τρέφεται, καὶ ὁ εὐτυχὴς εἰς τὴν χαράν του. Ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ δὲν ἔχει ταὐτοχρόνως θέσιν τὸ δάκρυον καὶ τοῦ εὐθύμου γέλωτος ἡ ἔκφρασις. Αἱ κραυγαὶ τῶν ἐγγὺς ᾀδόντων, αἱ καταχρηστικῶς καλούμεναι ᾄσματα, δὲν δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι πρὸς τοὺς πενθίμους στόνους τοῦ προσευχομένου ἠρέμα ἐντὸς τοῦ κοιμητηρίου καὶ ψελλίζοντος ῥήματα τῆς θείας γραφῆς ἐνῷ ἡ πέριξ φύσις ἠχεῖ ἐξ ᾀσμάτων παροινίων καὶ μουσικῆς ἀμφιβόλως συγκινούσης.

Εἰσέρχεταί τις διὰ μεγάλης θύρας ἐντὸς τοῦ κοιμητηρίου τούτου· ποῖον ὅμως νεκροταφεῖον δὲν ἔχει μεγάλην τὴν θύραν; ...Ἡ πρὸς τὴν ζωὴν εἴσοδος εἶνε στενή, ἡ ἔξοδος ὅμως εἶνε εὐρεῖα. Ἐν ταύτῃ ὑπάρχει ἄνεσις, ἐν ἐκείνῃ στενοχωρία καὶ ὅμως τρέμομεν τὴν ἔξοδον.... Μᾶς πτοεῖ τὸ ἄγνωστον, ἀλλὰ καὶ τί γνωστόν, ἐκτὸς τῆς θλίψεως, ἐν τῷ βίῳ; Ἐὰν πιστεύῃς διατί φοβεῖσαι ἀφοῦ θὰ ζήσῃς, ἐὰν δὲν πιστεύῃς διατί τρέμεις ἀφοῦ θὰ παύσῃς νὰ ὑποφέρῃς; Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος μὴ δὲν εἶνε συρροὴ ἀτελεύτητος ἀντιθέσεων!...

Ἀπηρχόμην μὲ τὴν πρόληψιν νὰ θαυμάσω, ἀλλ' ἐξῆλθον χωρὶς νὰ τὸ κατορθώσω· τὸ νεκροταφεῖον διέπεται μετά τινος τάξεως, ἠδύνατο ὅμως νὰ εἶνε καλλίτερον. Ἡ ἔκτασίς του εἶνε ἱκανή, ἀλλὰ τὰ μεσολαβοῦντα χέρσα διαστήματα, καὶ τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς περιποιήσεως τῶν δένδρων καὶ πρασιῶν μετριάζει τὴν ἐκ προκαταβολῆς ἀγαθὴν ἐντύπωσιν· τὸ νεκροταφεῖον λέγεται ἀγγλικόν, δὲν διέπεται ὅμως καὶ καθ' ὁλοκληρίαν ἀγγλικῶς.

Ἡ παροιμιώδης τῶν Ἄγγλων πρακτικότης ἐπιφαίνεται καὶ εἰς τοὺς τάφους των ἔτι. Εἶνε ἁπλοῖ, ἀλλὰ πλήρεις σεμνῆς σοβαρότητος· αἱ ἐπιγραφαί, λακωνικῆς συντομίας πᾶσαι, ἠρύσθησαν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἐκ τῆς Γραφῆς. Ἀναγινώσκων τὰ ὀνόματα τῶν νεκρῶν γραφέντα εἰς ἀγγλικήν, γερμανικήν, γαλλικήν, ἑλληνικήν, ἰταλικὴν γλῶσσαν, βλέπων τοὺς τάφους ὑφ' οὓς ἀναπαύονται τὰ τέκνα διαφόρων λαῶν ἐφανταζόμην τὸ ἐνιαῖον τῆς πολιτείας ἐν ᾗ ἐσίγησαν αἱ διακρίσεις, ἐξέλιπον αἱ ἐθνικότητες, συνεχωνεύθησαν αἱ γλῶσσαι, ὅπως ἀφήσωσι νὰ λαλήσῃ ἡ θοησκεία μόνη καὶ [illegible] τὸ στέφον ἀδιακρίτως τάφους διαφόρους ἑνωθέντας διὰ τοῦ κοινοῦ τῆς πίστεως δεσμοῦ. «Καὶ γενήσεται μία ποίμνη καὶ εἷς ποιμήν». Ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ σταυροῦ, κοινοῦ καὶ ὁμοίου πάσης τῆς χριστιανοσύνης συμβόλου, ἡ ποίμνη ἐφαίνετο μία ἐν τῷ νεκροταφείῳ· πρὸς τὸν αὐτὸν ποιμένα ἠτένισαν πάντες, καὶ ὁ αὐτὸς ποιμὴν τοὺς πάντας εἶχε δεχθῆ. Τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ ἀδελφοποίησεν ἐν τῷ νεκροταφείῳ τοὺς λαούς· ἡ ἀδελφοποίησις ἰσοπέδωσε τὰς ἐθνικότητας ὅπως ἀφήσῃ νὰ ἐπιπλεύσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἡ δὲ ποίμνη ἐφάνη μία ὑπὸ ἕνα ποιμένα... ἀλλ' ἦτο ποίμνη νεκρά!...

Εἰσεχώρησα εἰς τὰ ἐντὸς πλανώμενος διὰ τῶν δρομίσκων τοῦ κοιμητηρίου. Ὁ φύλαξ καὶ ἡ οἰκογένειά του ἔμειναν παρὰ τὴν θύραν· ἤμην κατὰ συνέπειαν μόνος ἐν τῷ περιβόλῳ· διέτρεχον ἀλληλοδιαδόχως τὰ μνήματα ἐκτυλισσόμενα ἀτάκτως διὰ μέσου δένδρων καὶ θάμνων. Πόσον ἦσαν εὔγλωττα ἐν τῇ ἠρεμίᾳ των! Ἡ θέα τοῦ τάφου ἐγείρει πολλάκις ἐν ἡμῖν στοχασμοὺς οὓς δὲν θὰ ἤγειρεν ἴσως ἡ θέα τῶν Ἱμαλαΐων... Ἰδοὺ εἷς, ὁ πολυτελέστερος πάντων· ἐπὶ τῆς κορυφῆς φέρει τὴν προτομὴν ἀνδρὸς πωγωνοφόρου καὶ καρηκομόωντος· νομίζει τις ὅτι ἐκ τῶν χειλέων του ἀποσταζει εἰσέτι σωτικὸν ὄξος. Ἰδοὺ ἕτερος ὁ κομψότερος τῶν τοῦ κοιμητηρίου· ἀποτελεῖται ἐκ μονολίθου πυραμιδοειδής, ἐκ πέτρας στικτῆς, στιλβούσης, διηνθισμένος χρώμασι ποικίλοις ἐπὶ ἐδάφους μελανοῦ, ἁρμονικῶν διαστάσεων καὶ ὕψους, θέλγει διὰ τῆς κομψότητος καὶ ἐπιβάλλει διὰ τῆς ἁπλότητος. Ἐγείρεται ἐντὸς περικλείστου χώρου, ἐν ᾧ πρὸ ὀλίγου ἀπετέθη εὐλαβῶς καὶ φιλοστόργως κηδευθεῖσα ἐνάρετος γυνὴ δύο γενεὰς ἑλληνίδων ἀνατρέψασα· ἀνέγνων συγκεκινημένος τὸ σεβαστὸν ὄνομά της ἐπὶ τῶν ταινιῶν τῶν στεφάνων, οἵτινες ἔκειντο ἔτι ἐρριμένοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἡ εὐλάβεια ἥτις θὰ παρακολουθήσῃ πάντοτε τὸ ὄνομά σας ἐνάρετον ζεῦγος τῶν Χίλλ εἶνε ὁ ἄριστος ἐπιτάφιος ὁ εἰς τὴν ποθητὴν μνήμην σας ἀφιερούμενος. Εἰς τί χρησιμεύουν οἱ λαμπροὶ τάφοι, ἐὰν τὴν κορυφὴν των δὲν σελαγίζῃ ὁ σεβασμὸς τῶν ἐπιζώντων;.. «Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων»· τὸ ῥῆμα τοῦτο προφερόμενον ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ χώματος ἔνθα ἀπετέθη ὁ ἀληθῶς ἐνάρετος, ἀποτελεῖ τὸ λαμπρότερον τῶν μαυσωλείων ... καὶ τὸ διαρκέστερον.

Πόσον ἀνίσχυρος εἶνε ἡ ὑπερφίαλος ἐπίδειξις καὶ ὁ ἐξωτερικὸς πλοῦτος ἵνα δονήσῃ τὴν καρδίαν τοῦ θεωροῦντος τοὺς τύμβους! Πόσον ἀφ' ἑτέρου συγκινεῖ ἡ πενία καὶ ἡ ἁπλότης; Ἰδοὺ τάφος νεάνιδος δεκαεξαετοῦς· εἶνε ἁπλούστατος, λευκός, [illegible] ἡ λέξις) αἰθέριος [illegible] λευκὸν μαρμάρινον στέλεχός του μικρὸν ὑπερθεν τοῦ ἐδάφους, ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς φέρει λευκὸν σταυρὸν ἄνευ γλυφῶν, ἄνευ χρυσῶν, μὲ τὴν σοβαρὰν ἁπλότητα ὡς μόνον στόλισμα. Τὸ μάρμαρον περιελίσσει διὰ μυρίων ἐπιχαρίτων στροφῶν ἀειθαλὲς βαθὺ φύλλωμα, ἐφ' οὗ εὑρίνται ἐσπαρμένα λευκὰ τριανταφύλλα ἀναδεικνυόμενα λευκότερα ἐκ τῆς βαθείας ἀντιθέσεως τοῦ πρασίνου καὶ τοῦ λευκοῦ. Εἶνε χλαῖνα καταπράσινος λευκοῖς ἄνθεσιν ἐστολισμένη, καὶ περιβάλλουσα τὸ χιονῶδες μάρμαρον τοῦ τάφου· νομίζει τις ὅτι προβάλλει ἀπὸ τοῦ μνήματος ἡ κόρη μὲ τὸ λευκὸν σάβανόν της ὡς μόνον ἔνδυμα, ἡ δὲ φύσις, ἐλεοῦσα τὴν αἰδημοσύνην της, ἐνδύει αὐτὴν διὰ τοῦ θελκτικωτέρου τῶν δώρων της. Περὶ τὴν κορυφὴν τοῦ σταυροῦ αἱ περιπτύξεις τῶν ῥόδων καὶ τῶν φύλλων ἀποβαίνουσι σφιγκτότεραι· λευκὰ ἄνθη καὶ κλάδοι πράσινοι, οἱονεὶ φοβούμενοι μὴ ἀποσπασθῶσιν ἀπὸ τοῦ προσφιλοῦς κορμοῦ, περιβάλλουσι στενότερον τὸν σταυρὸν τοῦ τάφου μόλις διαφαινόμενον ἐν μέσῳ τῶν φύλλων τῆς ῥοδῆς καὶ τῶν λευκῶν της ῥόδων. Εἶνε συμβολικὴ παράστασις τῆς ἁγνότητος καὶ τῆς ἐλπίδος, παρθενικῶν ἀμφοτέρων ἀρετῶν, βλαστανουσῶν ἐγγὺς τοῦ σταυροῦ, ἀγρυπνοῦντος ἐπὶ τὴν γαλήνην τῆς νεκρᾶς παρθένου. Ὅσῳ πλειότερον παρατηρῇ τις τὸν τάφον τοῦτον,

κατὰ τοσούτῳ τὸν ἀγαπᾷ, αἰσθανόμενος τὸ ὡραῖον ὅπερ ἐμπνέει ἡ σεμνότης τοῦ ῥυθμοῦ, ἑνουμένη μετὰ τῆς καλαισθησίας. Ἐὰν μᾶς ἐκπλήσσῃ ἡ θέα κολοσσιαίας δρυός, δὲν μᾶς συγκινεῖ ὀλιγώτερον ἡ παρουσία σεμνοῦ ἴου· ἰδοὺ τοῦ τάφου τούτου ἡ εἰκὼν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ μεγάλα καὶ πλούσια μαυσωλεῖα.

Πρὸς τὸ μνῆμα τοῦτο μὲ εἵλκυε δυναμίς τις ἀκαταγώνιστος· ἡ ἐπιρροὴ βεβαίως ἦν ἐπὶ παντὸς ἀνθρώπου ἀσκεῖ ἡ ἀνεπίληπτος χάρις, ἡ ἄκρα κομψότης καὶ τὸ ἁπλοῦν· ἐπλησίασα ἐγγύτερον καὶ παρετήρουν ἀπλήστως· τὸ μνῆμα οὐδὲν εἶχε τὸ ἐξαιρετικὸν καὶ ὅμως ἔθελγε. Μὲ πόσον ὀλίγα πράγματα δύναται νὰ θέλξῃ τις ἐὰν ἀφίεται εἰς τὴν φύσιν! . . Ἔτεινα μετὰ μεγάλης εὐλαβείας τὴν χεῖρα, καὶ ἐθώπευσα τὰ πυκνὰ ῥόδα τὰ περιβάλλοντα τὸν σταυρόν· αἱ ἄκανθαί των μοὶ ἐνθύμισαν τοὺς πόνους τῆς ζωῆς... Ἀλλ' ὅτε ἐπειράθην νὰ ὑψώσω ἐλαφρῶς κλάδον τινὰ ὅπως παρατηρήσω βαθύτερον, τότε ῥόδα, κλάδοι, καὶ φύλλα προσεκολλήθησαν ἰσχυρότερον πρὸς τὸν σταυρόν· μὲ κατέλαβε δυσειδαίμων πρόληψις καὶ ἀφῆκα ἐν τάχει τὸν κλάδον· ἐνόμισα ὅτι καίπερ οὐδὲν πράξας, καίπερ εὐλαβῶς ἀψάμενος τοῦ φυλλώματος διέπραξα οὐχ ἧττον ἱεροσυλίαν· σχεδὸν ἤκουσα φωνὴν ἐλέγχουσάν με συμπαθῶς διότι παρεβίαζον τὸ ἄδυτον.

...Μοὶ προσῆκε τιμωρία τις καὶ τὴν ἔλαβον· ἦτο ἐλαφρά, βεβαίως ὅμως ὡς τιμωρία πρέπει νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς τοιαύτην τὴν δέχομαι· ὁ κλάδος ἀποσυρθεὶς ἠρέμα μ' ἐκέντησε διὰ τῶν ἀκανθῶν τὸν εἰς τοὺς δακτύλους· θρομβίσκοι αἵματος ἔστιξαν τότε [illegible] ὅσης ἠδυνάμην λεπτῆς προφυλάξεως· παρετήρησα ἀκολούθως καὶ εἶδον ὅτι οὐδὲν φύλλον, οὐδὲν πέταλον συνεθλάσθη ἐκ τῆς ἀποσμήξεως.

Ἀπεμακρύνθην ἀπὸ τοῦ μνήματος· ἀμέσως περαιτέρω μικρὸν σιδηροῦν κιγκλίδωμα ἐν τελείῳ σχήματι λίκνου μοὶ ἔδειξε τὴν θέσιν ἔνθα ἐκοιμᾶτο ὕπνον γλυκὺν εἰς μικρὸς ἄγγελος θανὼν εὐτυχής, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ τὸν κόσμον, τὰς ὀδύνας του, τὴν κακίαν, τὴν ματαιότητά του· τῆς μητρὸς τὰς θωπείας ἐγνώρισε μόνον, καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἐγκαίρως ἀπῆλθε συγκομίσας ἐκ τῆς ἐκ τῆς γῆς διαβάσεώς του ὅ,τι εἶχεν ἄριστον καὶ ἰδανικώτερον. Λευκὸν καὶ μικρότατον μάρμαρον γλυφὲν ἐν σχήματι ἐκτυλισσομένης δέλτου ἀναγράφει τὸ βαπτιστικὸν ὄνομα τῆς μικρᾶς, κοιμηθείσης τὸν γλυκὺν καὶ ἀτελεύτητον ὕπνον· ὀλίγα βρύα φύονται περὶ τὰ χείλη τοῦ λίκνου καὶ ἔνδον τάπης πράσινος χλόης σκέπει τὸ χῶμα ἔνθα ἀπετέθη ἐπίγειον Χερουβείμ. Ἔκυψα ἵνα διευθετήσω τὴν χλόην αὐξάνουσάν που ἀνωμάλως· εἰς τὴν κίνησιν τῆς χειρὸς λευκὴ ψυχὴ κρυπτομένη ἐκεῖ πλησίον ἐπέταξεν ἡσύχως, ἐπτερύγισε πρὸς στιγμὴν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδίου μεθ' ὃ ὑψώθη ταχέως καὶ ἠφανίσθη· ἠκολούθησα ἁπλήστως τὴν πτῆσίν της, καὶ σχεδὸν ἐμελαγχόλησα ὅτε τὴν εἶδον ἀφανισθεῖσαν· ποῦ ν' ἀπῆλθεν ἄραγε . . .

Ἀλλοίμονον ἐὰν πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου· ἡ ἀθῳότης της, τὸ ἀβλαβές της, ἡ συμβολικὴ ἔννοιά της ἴσως δὲν θὰ τὴν σώσῃ ἀπὸ τὸ βραδὺ μαρτύριον ὅπερ τὴν ἀναμένει...

Ὀλίγα φύλλα ξηρὰ ἦσαν ἐσπαρμένα ἐπὶ ἀκαλλιεργήτου τεμαχίου γῆς κειμένου ἐν μέσῳ τῶν τάφων· ἐκεῖ ἐκάθησα μελαγχολικός, καὶ θεωρῶν τὰ περιξ μου ἀντικείμενα ἀφιέμην εἰς συλλογισμοὺς πενθίμους ὁμοίους πρὸς τοὺς τόπους ἐν οἷς διέτριβον· ἐξῦμ ἐκόχλαζεν ἡ ζωή· ὁ κρότος τῶν ἁμαξῶν καὶ τῶν διαβατῶν αἱ φωναὶ ἐτάρασσον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν βαθεῖαν τοῦ κοιμητηρίου γαλήνην· πόσον μικρὸν ἦτο τὸ διάστημα ἀπὸ τῆς νηνεμίας τοῦ θανάτου εἰς τὴν τρικυμίαν τῆς ζωῆς! . . . Ἔβλεπον τοὺς τάφους, ἠτένιζον πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐμελέτων τὰς νεκρικὰς ἐπιγραφάς, καὶ μετέπιπτον διαρκῶς ἀπὸ τῆς θεωρίας εἰς τὴν πραγματικότητα, ἀπὸ τῆς ἀφαιρέσεως εἰς τὴν ἐγρήγορσιν. Ἐνίοτε φωτειναὶ λάμψεις διέσχιζον ἐν τῷ πελάγει τῆς φαντασίας μου τὰς μελανὰς ἰδέας ὑφ' ὧν κατειχόμην· ἦσαν ἐλπίδες ἀόριστοι . . . ἐπόθουν νὰ τὰς συλλάβω, νὰ τὰς προσδέσω εἰς τὸ βραχυνόμενον ὀσημέραι νῆμα τοῦ βίου μου, καὶ στηριζόμενος εἰς αὐτὰς νὰ ὁλισθαίνω ἡσυχώτερος· ἀλλὰ μὲ ἔφευγον. Ὦ! ποῖον ἀνεκτίμητον πλοῦτον ἔχει ὁ εὐσεβής, ὁ πιστεύων, καὶ ὁ ἐλπίζων. Ποῖοι φωτοβόλοι κόσμοι διανοίγονται πρὸ αὐτοῦ, ποία πηγὴ παρηγορίας καὶ καρτερίας μετριάζει τὴν φλόγα ἥτις τὸν βασανίζει ἐν μέσῳ τοῦ βίου καὶ τῆς ἀμφιβολίας ἥτις τοῦ δηλητηριάζει τὴν ζωὴν καὶ μετὰ τὰς πικρίας της ἔτι! Πῶς συμβαίνει [illegible] πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐπαίζομεν τὴν θεῖαν ἐκείνην ἀκτῖνα τὴν φωτίζουσαν αἰφνιδίως τὸ πνεῦμά μας, πῶς δὲν προσκολλώμεθα πρὸς αὐτήν, ἀφοῦ δι' αὐτῆς θὰ εὐδαιμονήσωμεν, πῶς τὴν ἀφίνομεν ν' ἀποσβεσθῇ, πῶς ῥιπτόμεθα εἰς τὸ σκότος τῆς ἀπογνώσεως καὶ τῆς ἀμφιβολίας ἀφοῦ εἴδομεν λάμψαν, ἔστω καὶ στιγμιαίως, τὸ φῶς, ἡμεῖς οἵτινες διὰ νὰ χαρῶμεν ἡμέρας μόνον εὐδαιμονίας ὑποβαλλόμεθα εἰς κινδύνους φρικτούς, καὶ περιπετείας ἀπροσδοκήτους! Ἐνητένισα πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν τάφου τινὸς καὶ ἀνέγνων «Μακάριοι οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθανόντες» . . . ναί! μακάριοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ζήσαντες. Οἱ ὀφθαλμοί μου διέτρεχον πάντοτε τοὺς τύμβους. «Κύριος ἔδωκε, Κύριος ἀφείλετο» ἀνέγνων περαιτέρω· ὦ! πόσον παρηγορεῖ τὸ ῥῆμα τοῦτο! Ἀλλὰ χρειάζεται πίστις ἵνα ἐπέλθῃ ἡ γαλήνη, καὶ ἵνα ἡ ἐλπὶς βίου εὐδαιμονεστέρου διασκεδάσῃ τὸ βαρὺ τοῦ παρόντος ἄχθος. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶνε ἡ πηγὴ ἀφ' ἧς πηγάζει ἡ πίστις. Ἀλλὰ χρειάζεται πεποίθησις . . . Δὲν ἤρκουν διὰ τὸν ταλαίπωρον θνητὸν ὅλοι τοῦ βίου οἱ περισπασμοὶ καὶ ὅλαι αἱ ὀδύναι, προσετέθη ἡ φρικωδεστέρα πασῶν, ἡ ἀμφιβολία τῆς συνειδήσεώς του, τὸ ἄγνωστον, τὸ κενόν, ὅπερ οὐδεμία χαρά, οὐδεμία μὴ ἐκ πεποιθήσεως προσδοκία δύναται νὰ πληρώσῃ.

Ἐλαφρὸς ψίθυρος ἤχησε πέριξ μου· τὰ πεπτωκότα φύλλα ἐκινήθησαν καὶ μετ' ὀλίγον εἶδον σῶμά τι κυλινδροειδὲς ἑρπὸν βραδέως ἐγγὺς ἐμοῦ· ἀνεπήδησα ἔντρομος, ἐνόμισα ὅτι ἦτο πελώριος ὄφις· τὸ σῶμα ἐκυλίετο πάντοτε πρὸς τὰ κάτω, ἀλλ' ἤδη εἶχε λυθῆ ἡ ἔμφοβος ἀπορία μου. Ὁ φύλαξ ἤνοιξε τὴν δεξαμενὴν ἵνα ποτίσῃ τὰς πρασιάς τὸ δὲ ὕδωρ φερόμενον βραδέως ἀνὰ μέσον τοῦ αὔλακος, σκεπασθέντος ὑπὸ τῶν ξηρῶν φύλλων τῶν δένδρων, ἀπετέλει τὸν ἦχον καὶ τὸ κυλινδροειδὲς σῶμα ὅπερ μὲ εἶχε καταπλήξει· ἡ ῥοὴ τοῦ ὕδατος δὲν ἐφαίνετο, διότι τὴν ἐπιφάνειάν του ἐσκέπαζον τὰ φύλλα, καὶ μόνον τὴν κίνησιν ἔβλεπέ τις. Ποία εἰρωνία! Νὰ φοβῆταί τις κίνδυνον ἀνύπαρκτον, νὰ τρέμῃ καὶ τὸν ἐρήμερον, ἀλλὰ ν' ἀτενίζῃ ἀδιαφόρως πρὸς τὸν μέγαν, τὸν ἀτελεύτητον κίνδυνον, τὸν τῆς ἐκλείψεως τῶν ἐλπίδων, καὶ τοῦ μετέπειτα χάους... Ποία ἀνακολουθία! Ἀλλὰ καὶ ποῖον μυστήριον ὁ ἄνθρωπος!

Φαίνεται, ὅτι εἶχον ἀρκετὴν ὥραν καθήσει ἐπὶ τῆς θέσεως ἐκείνης, καθ' ὅσον ὅτε ἠγέρθην εἶδον ὅτι ἡ ἀτμοσφαῖρα τοῦ νεκροταφείου εἶχε ζοφωθῆ· προφανῶς ὁ ἥλιος εἶχε δύσει· ἀνέλαβον τὴν ῥάβδον καὶ τὸν πῖλόν μου καὶ ἠρξάμην βαδίζων πρὸς τὴν θύραν. Θθάσας εἰς ὕψωμά τι ἐγράφην θεωρῶν τοὺς τάφους· εἶχον περιβληθῆ ἐν τῇ ἀρξαμένῃ ἀμφιλύκῃ, μυστηριώδη, ἀνερμήνευτον μεγαλοπρέπειαν ἥτις ἐπέτεινε τὸ δέος καὶ τὸ σέβας μου. Μυστήριον πανταχοῦ... Καὶ νεκρὸς καὶ ζῶν ὁ ἄνθρωπος εἶναι αἴνιγμα καὶ ἔσεται αἰωνίως ἐφ' ὅσον ἀκτὶς θεία δὲν φωτίσῃ τὸ ζοφερὸν πνεῦμά του. Διέβην ἤδη τὴν θύραν τοῦ νεκροταφείου. Ἔξω ἐμειδία ὁ βίος ἀλλ' ἦτο ἀπάτη· ἡ πραγματικότης δὲν ἦτο τὸ ἄπειρον ὅπερ ἐξετυλίσσετο πρὸ ἐμοῦ, ἀλλ' ὁ στενὸς χῶρος ὃν κατέλαβεν ὁ νεκρὸς ἐπιστρέφων ἐκεῖθεν ὅθεν ἐξῆλθε....

[Ὑπεται τὸ δ' καὶ τελευταῖον μέρος]

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Κ. ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ.

ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΛΙΘΩΝ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 201

Δαψιλῶς ἐπροίκισεν ἡ φύσις τὸν πλανήτην ἡμῶν διὰ τοῦ στοιχείου τοῦ ἄνθρακος. Τὰ φυτὰ κατὰ τὸ ἥμισυ συνίστανται ἐξ ἄνθρακος· ἐκτεταμένα στρώματα λιθανθράκων, φαιανθράκων, ἀνθρακιτῶν κλείει ἐν τοῖς στέρνοις αὐτοῦ· ἀπέραντα στρώματα ἀσβεστιτῶν, δολομιτῶν καὶ ἄλλων τινων πετρωμάτων ἔχουσιν ὡς ἓν τῶν συστατικῶν των ἄνθρακα μετ' ὀξυγόνου (ὀξυανθρακα) μέγα μέρος τῶν συστατικῶν τῶν ζωϊκῶν ὄντων, συνίσταται ἐξ ἄνθρακος καὶ ἑνώσεων αὐτοῦ μετ' ἄλλων στοιχείων καὶ ἐν τούτοις μόνον ἐλάχιστόν τι μόριον τοῦ σχεδὸν ἀπείρου τούτου κατὰ τὴν ποσότητα ἄνθρακος, συσσωματοῦται καὶ σχηματίζει τὸν φωτοβόλον λίθον οὗτινος τὸ μέγεθος ἔχει προδιαγεγραμμένα ὅρια, ἅτινα δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ, ὡσεὶ ἠθέλησεν ἡ φύσις, γεννῶσα αὐτὸν μικρὸν τὸ δέμας, νὰ καταστήσῃ αὐτὸν πολυτιμότερον καὶ ποθητότερον. Τὰς περὶ γεννήσεως τοῦ ἀδάμαντος ἰδέας, δύναταί τις νὰ ἀναφέρῃ μετ' ἐπιφυλάξεως, καθότι οὐδὲν δύναται ἐκ τούτων, ὁριστικὸν πόρισμα νὰ προκύψῃ· αἱ μὲν καταστρέφουσι τὰς δέ, ἐνῷ ὁ ἀδάμας μένει πάντοτε καθαρὸς ἄνθραξ.

Τινὲς φρονοῦσιν, ὅτι οὗτος παρήχθη ἐξ ὀργανικῶν οὐσιῶν, ὡς ὁ λιθάνθραξ, διὰ μακροχρονίου καὶ ἀτελοῦς καύσεως αὐτῶν· ἄλλοι, ὅτι ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς, ὁ ὀξυάνθραξ ἐν ῥευσῇ καταστάσει εὑρισκόμενος, διὰ κρυσταλλώσεως τοῦ ἐν τῷ ῥευσῷ τούτῳ διαλελυμένου ἄνθρακος, παρήγαγεν ἀδάμαντα· τῳόντι ὁ ἄνθραξ ὑπὸ πίεσιν 36 ἀτμοσφαιρῶν, δύναται νὰ διαλυθῇ ἐν ῥευστῷ ὀξυάνθρακι, καὶ νὰ ἀποκρυσταλλωθῇ ἐν τῷ σχήματι τοῦ ἀδάμαντος.

Ἄλλοι παρεδέχθησαν ὅτι ἐξ ὑδρογονούχων ἑνώσεων ἄνθρακος διὰ βραδείας ὀξειδιώσεως τοῦ ὑδρογόνου καὶ μέρους τοῦ ἄνθρακος ὑπελείφθη μέρος τι ἄνθρακος ἀποκρυσταλλωθὲν εἰς ἀδάμαντα. Πόσον ἁπλοῦς φαίνεται ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐριτίμου τούτου μικρολίθου, καὶ τίνας γονεῖς ἔχει!

Ἡ φύσις τοσοῦτον μυζηριωδῶς εἰργάσθη, ὅπως παραγάγῃ τὸ ἀγλαὸν προϊόν της, ὥστε οὐδὲν ἴχνος τοῦ τρόπου καθ' ὃν τὸ παρήγαγεν ἀφῆκεν ἡμῖν ὁρατόν, ὅπως ἴσως ὁ ἄνθρωπος μὴ ἐν τῇ ἀπληστίᾳ αὐτοῦ, ἐξευτελίσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ θαυμασίου τούτου τέκνου τῆς γῆς, παράγων καὶ αὐτὸς ἐν ἀφθονίᾳ ὅμοια.

Ἀλλ' ὁ δαιμόνιος ἄνθρωπος, ὁ πλειότερον ἐκ πνεύματος ἢ ἐξ ὕλης συνιστάμενος, ὁ [illegible] φθαλμοὺς ὡς ὄργανα διὰ τοὺς τοῦ πνεύματος, δὲν ἀρκεῖται νὰ θεωρῇ μόνον καὶ νὰ θαυμάζῃ τὰ μυστηριώδη κάλλη τῆς φύσεως, ἅτινα ἀπεικονίζουσι τὴν ἀναρχον δύναμιν, τὸν δημιουργόν, τὸν θεόν, ἀλλὰ τολμᾷ μεθ' ὑπομονῆς καίτοι δι' ἀδυνάτου βραχίονος, οὐ μόνον νὰ θίγῃ ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνεγείρῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ βαρύτατον διάφραγμα, ὅπερ βαρύνουσιν ἑκατομμυρίων ἐτῶν ἐργασίαι τῆς ἀσυνειδήτου ὕλης, ἣν ἴσως ἐμπνέει ἡ ἄγνωστος δύναμις, ἥτις ἐμπνέει καὶ τὸ σῶμα καὶ καθιεῖσῃ αὐτὸ ἄνθρωπον, Ἀρχιμήδην, Νεύτωνα, Γαλιλαῖον.

Ἐξωστρακίσθη τοῦ παραδείσου, ἀλλ' ἐπρόφθασε νὰ γευθῇ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, θέλει νὰ γνωρίσῃ, γνωρίζων τὴν φύσιν, τὸν ἐκδιώξαντα αὐτὸν δημιουργόν. Ἔχει τὴν γυναῖκα, ὅπως συνεχίσῃ τὸ ἔργον του διὰ τῆς ἀνανεώσεως τῆς ζωῆς καὶ τῳόντι προοδεύει.

Οὕτως διὰ τὴν γένεσιν τοῦ ἀδάμαντος ἐπίσης εἰργάσθη ὡς καὶ διὰ τόσα ἄλλα· εἰργάσθη καὶ παρήγαγεν αὐτὸν ἐν σμικρῷ, διότι ὁ χρόνος ὃν κατέχει, εἶνε μηδὲν σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ ἀπείρου παρελθόντος, καθ' ὃ ἡ μεγάλη φύσις εἰργάσθη ὅπως παραγάγῃ τὸν μικρὸν τοῦτον λίθον, ἴσως ἐκ ξύλου ὡς καὶ τὸν λιθάνθρακα.

Δι' ἀνθρωπίνης χειρὸς ἔχομεν ἀδάμαντας, ὡς θέλομεν εὐθὺς περιγράψει. Ἐὰν λάβωμεν 80 μέρη Ἀργιλίου (Aluminium) 100 μέρη ἀνύδρου βορικοῦ ὀξέος καὶ θέσωμεν ταῦτα ἐντὸς δοχείου ἐξ ἄνθρακος κατεσκευασμένου, τοῦτο δὲ θέσωμεν ἐντὸς ἄλλου δοχείου ἐκ γραφίτου, καὶ ἐκθέσωμεν εἰς ἰσχυρότατον πῦρ, τότε τὰ ἀνωτέρω σώματα χωνευόμενα, μίγνυνται καὶ σχηματίζουσι δύο στρώματα. Τὸ δεύτερον τούτων, τὸ ὑπὸ τὸ πρῶτον σχηματιζόμενον, συνίσταται ἐκ κρυσταλλικοῦ Βορίου καὶ Ἀργιλίου. Ἐντὸς τῶν κρυσταλλων τοῦ Βορίου, οἵτινες ἔχουσι χρῶμα μέλιτος, καὶ σκληρότητα τοιαύτην ὥστε χαράττουσι τὸ σκληρὸν Ῥουβίνιον, λάμψιν δὲ ἀδάμαντος καὶ θλαστικὰς ἰδιότητας, παρετηρήθη ὅτι εὑρίσκεται ἄνθραξ ἐν κρυσταλλικῇ καταστάσει, ἔχων τὴν μορφὴν τοῦ περιποθήτου ἀδάμαντος ἤτοι ὅτι διὰ χημικῆς ὁδοῦ παρήχθη ὁ ἀδάμας.

Κεκρυσταλλωμένον ἄνθρακα δυνάμεθα ἄλλως πως νὰ παραγάγωμεν, οὐχὶ κατὰ τὸ κυβικὸν σύστημα (τοῦ ἀδάμαντος), ἀλλὰ κατὰ τὸ βασιεξάγωνον (τοῦ γραφίτου). Παράγεται δὲ ἐκ τοῦ εἰς ὑψηλὴν θερμοκρασίαν χωνευομένου σιδήρου, ὅστις ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ διαλύῃ ἐν ἑαυτῷ ἄνθρακα πλειότερον παρ' ὅσον ἐν χθαμαλῇ θερμοκρασίᾳ· ὅταν δ' ὁ σίδηρος οὗτος ἀποψυχρανθῇ, πάσχει οἱονεὶ ἀφίδρωσίν τινα τοῦ περισσοῦ ἐν αὐτῷ διαλυθέντος ἄνθρακος, ὅστις τότε δεικνύει σχῆμα κρυσταλλικὸν καὶ δὴ τὸ τοῦ γραφίτου.

Ὁ ἀδάμας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐσχηματίσθη ἐν χθαμαλῇ θερμοκρασίᾳ.

Παρουσιάζεται ἐν ποταμοχώστοις χώραις καὶ ἐν τῇ ἄμμῳ ποταμῶν συνήθως μετ' ἄλλων εὐγενῶν λίθων καὶ μετάλλων ἤτοι χρυσοῦ, πλατίνας, τοπαζίων, ἀνατά, [illegible] στὸς ἐν τοῖς τριτογενέσι στρώμασι τοῖς καλουμένοις *ἀδαμαντοψαμμίταις* ἢ ἐν τοῖς [illegible] σεως. Μετὰ ταῦτα ὁμῶς [illegible] θακολουμίτῃ, ὅστις εἶνε πέτρωμα ἐκ μαρμαρυγιακοῦ χαλαζίου, πρὸς βορρᾶν τοῦ Τεγιοῦκο τῆς Βρασιλίας.

Αἱ χῶραι καὶ θέσεις ἐν αἷς παρουσιάζεται πολλαὶ εἰσιν· ἤτοι αἱ ἀνατολικαὶ Ἰνδίαι, ἡ Βρασιλία, ἡ Βόρνεο, τὰ Οὐράλια Ὄρη, ἡ βορ. Καρολίνα, ἡ Γεωργία, τὸ Μεξικόν, ἡ Καλλιφορνία, ἡ Ἀλγερία κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Κωνσταντίναν, ἡ Αὐστραλία καὶ ἄλλαι τινές.

Αἱ Ἰνδίαι θεωροῦνται ὡς ἡ ἀρχαιοτέρα καὶ περιφημοτέρα πηγὴ τῶν ἀδαμάντων. Ὁ Ritter ἀναφέρει ἐνταῦθα 5 κυρίας θέσεις. Κατὰ τὴν κάτω Κίστναν παρὰ τῇ Ἐλλόρε, ἐντὸς τόφου βασαννίτου ἐπὶ γρανίτου, παρουσιάζονται οἱ μεγαλείτεροι, δι' οὓς 60,000 ἀνθρώπων ἀπησχολοῦντο.

Ἐν Βρασιλίᾳ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Minas Geraes ἔνθα ταῦν ὑπάρχει ἡ πόλις Διαμαντίνα, μεσημβρινοανατολικῶς ταύτης ἐγείρεται ὁ Ἰταμπέ, ἐφ'οὗ ὁ ποταμὸς Γιεκετινχόνχα εἰς δύο βραχίονας χωριζόμενος ἐμφανίζεται· ἐκεῖ, ἐπὶ πετρώματος Ἰτακαλουμίτου ὑπάρχει τὸ ἀδαμαντωρυχεῖον Mandanga.

Εἰς Ἱσπανὸς ἀνεγνώρισε τοὺς λάμποντας λίθους, οὓς οἱ μαῦροι μετεχειρίζοντο ὡς ἀθύρματα (1727).

Τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ ποταμοῦ Βαὰλ ἀδαμαντωρυχεῖα, ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὸ 1867 (λέγεται ὅτι εἶνε γνωστὰ ἀπὸ τοῦ 1667) ὑπό τινος κυνηγοῦ, ὅστις ἐπὶ τῆς ἄμμου τῆς Ὀράγε εἶδε παιδία παίζοντα μετὰ τεμαχίων ἀχατῶν καὶ γρανατῶν (ἀμφότερα ὁρυκτὰ καὶ ἡμιπολύτιμοι λίθοι) καὶ μεταξὺ τούτων ἀνεῦρεν ἕνα κρύσταλλον δωδεκάεδρον, ὅστις ἀνεγνωρίσθη μετὰ ταῦτα ὡς ἀδάμας, ἐζύγιζε δὲ 20 *καράτια*.

Οἱ ἀδάμαντες ζυγίζονται κατὰ καράτια· ἰσοδυναμεῖ δ' ἕκαστον τούτων πρὸς 205, 5 χιλιοστὰ τοῦ γραμμαρίου.

Μετὰ ἓν ἔτος εἰς Οὐττεντότος ἀνεκάλυψε τὸν «ἀστέρα τῆς μεσημβρίας» ζυγίζοντα 83 καράτια, ὡς ἐκ τούτου ἐξετιμήθη **12,000** στερλίνας.

Πυρετὸς καὶ πυρετὸς ἀδαμάντινος κατέλαβε τοὺς κερδοσκόπους σπεύσαντας ὅπως γίνωσι πλούσιοι, διὰ τῆς ἀγορᾶς ἀδαμάντων· πολλοὶ ἠγόραζον ἀγνοοῦντες τὴν πραγματικὴν ἀξίαν του, καὶ κατεστράφησαν, ὅταν ἐκ Λονδίνου ἀφίκοντο αἱ ἀληθεῖς τιμαὶ τῆς ἐκεῖ ἀγορᾶς.

Καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ παρὰ τῷ Σικατλόρῃ ὡραῖοι ἀδάμαντες ζυγίζοντες περὶ τὰ 150 καράτια παρουσιάζονται.

Ἐσχάτως καὶ ἐν Ἀφρικῇ εὑρέθησαν μέχρι 288 καρατίων.

Κατὰ τὸν Martius, ἀπὸ τοῦ 1772 - 1818 ἤτοι ἐν χρονικῷ διαστήματι 46 ἐτῶν, ἀπεστάλησαν εἰς Εὐρώπην 3 ἑκατομμύρια καράτια ἀδαμάντων, ἀξίας **70** ἑκατομμυρίων φλωρινίων.

Ἡ περιφέρεια τοῦ ποταμοῦ Βαάλ, παρήγαγε ἀπὸ τοῦ 1867 - 75 **10** ἑκατομμυρίων ἀδάμαντας, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν «Stevart Diamant» ζυγίζοντα 288 καράτια, χρώματος δ' ὑποκιτρίνου, ὅστις ἀπ[illegible] καμε νὰ κιτρινίσωσιν ἐκ διεγερσέως [illegible] λοκτήμονος πόθου. Ἐκτὸς τούτου, λέγεται, ὅτι καὶ ἕτερος μεγαλείτερος ἀνευρέθη ἐκ 300 καρατίων. Ἡ Bahia παρήγαγε μόνον ἐν ἑνὶ ἔτει (1856) ἄνω τῶν 300 χιλ. καρατίων.

Αἱ τιμαὶ τοῦ ἀκατεργάστου ἀδάμαντος ἵστανται σήμερον ἀπὸ 150-250 φρ. κατὰ καράτιον. Μέγεθος καὶ καθαρότης εἰσὶ τὰ δύο κύρια προσόντα τοῦ ἀδάμαντος.

Ὡς πρὸς τὴν καθαρότητα διακρίνομεν ἐκ πρώτου, δευτέρου καὶ τρίτου ὕδατος· ὡς πρὸς δὲ τὸ μέγεθος ἀπὸ 10 - 20 καρατίων θεωροῦνται ὡραῖοι, ἄνω δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ὡς σπανιότητες, περὶ ὧν εὐθὺς θὰ ὁμιλήσωμεν.

Ἡ τιμὴ ἄνω τοῦ ἑνὸς καρατίου αὐξάνει κατὰ τὸ τετράγωνον. Ὁ brillante τιμᾶται 400 φρ. κατὰ καράτιον.

Οἱ διασημότεροι τῶν ἀδαμάντων, οὓς κατέχουσι σήμερον ἐστεμμέναι κεφαλαὶ καὶ θησαυροφυλάκια ἐθνῶν, οἱ ἑξῆς εἰσίν.

Ὁ τοῦ *Μεγάλου Μογγόλου*, εἰς τῶν μεγαλειτέρων ἀδαμάντων, ὃν πρὸ 5000 ἐτῶν κατεῖχεν ὁ ἥρως Κάρνα, υἱὸς τοῦ θεοῦ ἡλίου.

Ὁ ἀδάμας οὗτος, οὗτινος ἡ λαμπρότης ἠνάγκασε τοὺς ἀνθρώπους νὰ φανταστῶσιν, ὅτι κτήτωρ ἔπρεπε νὰ εἶνε ἡ θεὸς ἢ γόνος θεοῦ, περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ με-

γάλου Μογγόλου, ζυγίζων 280 καράτια! λέγεται ὅτι πρότερον ἐζύγιζε περὶ τὰ 793 καράτια, ἀλλ' ὅτι Βενετός τις ἄθλιος ἀδαμαντογλύπτης ἀδεξίως ἐπιχειρήσας νὰ τορνεύσῃ αὐτόν, κατέστρεψεν αὐτόν. Ὁ ἀδάμας οὗτος περιελθὼν μετὰ ταῦτα εἰς χεῖρας τοῦ Σάχου Ναδὶρ τοῦ πολιορκητοῦ τῆς Δελχὶ (1739), ὠνομάσθη διὰ τοῦ νῦν ὀνόματος «Μέγας Μογγόλος.» Κατὰ τὸ 1850 δὲ ἐδόθη ὡς δῶρον τῇ βασιλίσσῃ τῆς Ἀγγλίας, ὑπὸ τῶν Κυριευτῶν τῆς Λαχόρης. Ἐζύγιζε 186 καράτια, ἀλλὰ ἀποσταλεὶς εἰς Ἀμστελόδαμον ὅπως τορνευθῇ, ἐσμικρύνθη ἐλαττωθέντος τοῦ βάρους μέχρι τῶν 106 καρατίων· ἐγένετο ὅμως θαυμάσιος brillante.

Ἄλλος ὡραιότατος καὶ διακρινόμενος μεταξὺ τῶν μεγαλειτέρων ἀδαμάντων εἶναι ὁ *Regent* τοῦ γαλλικοῦ στέμματος, ἠγοράσθη ἀντὶ $2\frac{1}{2}$ ἑκατομ. φράγκ. καὶ ζυγίζει: $136\frac{3}{4}$ καράτια· εὑρέθη ὑπό τινος δούλου ἐν Colconda τῶν Ἰνδιῶν.

Ὁ μέγιστος ὅμως εὑρίσκεται ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ τοῦ Rajah τοῦ Mattav ἐπὶ τῆς Βόρνεο καὶ εἶνε ἐγχώριος, ἔχων σχῆμα καὶ μέγεθος ὠοῦ ὄρνιθος καὶ ζυγίζει 363 καράτια.

Τὸ αὐστριακὸν θησαυροφυλάκιον κατέχει ἕνα καλῶς ἐσχηματισμένον ἀδάμαντα, βάρους μὲν $139\frac{1}{3}$ καρατίων φλωρεντινῶν (πρὸς 197,2 χιλιοστὰ τοῦ γραμμαρίου ἀντιστοιχοῦσι ταῦτα), χρώματος δὲ κλίνοντος εἰς τὸ οἰνοκίτρινον. Κατά τινα μάχην τῆς Grausou (1476), Κάρολος ὁ τολμηρὸς ἀπώλεσεν αὐτόν, στρατιώτης δὲ ἀνευρὼν ἐπώλησε πρός τινα ἱερέα ἀντὶ ταλλήρου! κατέληξε δὲ εἰς χεῖρας τοῦ Πάπα Ἰουλίου τοῦ Β' ἀντὶ **20000** δουκάτων ἀγορασθείς.

Ὁ τῶν Ἀνατολῶν [illegible] τῆς Κιγοῦτου [illegible] ἀδάμαντα βάρους 49 καρατίων, ἀντὶ **760,000** φράγκων.

Ὁ τοῦ Σανοῦ ἀδάμας, λέγεται ὅτι ἀνῆκεν ἐπίσης Καρόλῳ τῷ τολμηρῷ· τοῦτον ἀπώλεσεν ὡσαύτως κατὰ τὴν μάχην παρὰ τῷ Nancy (1477). Περιελθὼν εἰς χεῖρας τοῦ γάλλου κόμητος Νικολάου Σανοῦ, ἀπεστάλη ὑπὸ τούτου τῷ βασιλεῖ Ἑρρίκῳ Γ'. (1589) ὅπως διὰ τούτου δανεισθῇ, ὁ ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν παρισινῶν ἀπειλούμενος ἄναξ οὗτος, χρήματα πρὸς ὑπεράσπισιν ἑαυτοῦ.

Ἀλλ' ὁ ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ Σανοῦ, συλληφθεὶς ὑπὸ ληστῶν ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Ἰούρα (Jura) ἐθανατώθη, ἵνα μὴ ὅμως, ὁ θησαυρὸς ὃν ἔφερε περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν κακούργων, κατέπιεν ὁ χρηστὸς θεράπων καὶ ἐφύλαξεν αὐτὸν ἐν τῇ γαστρί του, τοῦτον ἀνεῦρεν ὁ Σανοῦ σῶον, σχίσας τὴν κοιλίαν τοῦ πιστοῦ ὑπηρέτου του, ἀφοῦ ἀνεκάλυψε τὸ πτῶμά του. Ἐξαφανισθεὶς ὁ ἀδάμας οὗτος κατὰ τὴν Γαλλ. ἐπανάστασιν, ἀνεφάνη ἐπὶ Ναπολεοντιδῶν καὶ κατὰ τὸ 1830 ἐπωλήθη εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας ἀντὶ **500,000** φρ.

Ὁ Σάχης τῆς Περσίας φέρει ἕνα ἀδάμαντα ὀνομαζόμενον Daria-i-noor ἤτοι στίλβουσαν θάλασσαν, βάρους 252 καρατίων, κατὰ τὸν δεξιὸν βραχίονα καὶ ἕτερον Koh-i-noor κατὰ τὸ ἀριστερὸν σκέλος.

Ὁ Ῥωσσικὸς ἀδάμας *Ὀρλὼφ*. ζυγίζων $194\frac{3}{4}$ καράτια, κοσμεῖ τὴν αἰχμὴν τοῦ ῥωσσικοῦ σκήπτρου· οὗτος ἀνῆκε τῷ Σάχῃ Ναδὲρ τῆς Περσίας καὶ περιέπεσεν εἰς χεῖρας Ἑβραίου ἐμπόρου, μετὰ τὴν δολοφονίαν τούτου· ἐπωλήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Ἑβραίου τῇ Αἰκατερίνῃ ἀντὶ **450,000** ἀργυρῶν ῥουβλίων, **4000** ῥουβλίων ἐτησίας συντάξεως καὶ τίτλου εὐγενείας.

Τὸ πρωσσικὸν θησαυροφυλάκιον κατέχει ἀδάμαντα, ὃν ἐν Βατερλὼ ἀπώλεσεν ὁ Ναπολέων, ζυγίζοντα 34 καράτια.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας ἀδάμαντα πράσινον, εἰς δὲ τραπεζίτης τοῦ Ἀμστελοδάμου ἕτερον κυανοῦν 77 καρατίων.

Δὲν ἀναφέρομεν καὶ τὸν διάσημον ἀδάμαντα τῆς Πορτογαλλίας ὅστις εἶνε ἀνεκτίμητος, διότι οὗτος θεωρεῖται ὡς τοπάζιον.

Τὸ καθ' ὅλην τὴν ὑφήλιον βάρος τῶν ὑπαρχόντων ἀδαμάντων ὑπολογίζεται εἰς 100 καντάρια. Ἐκ τῶν ἐξαγομένων πολυτίμων λίθων τὰ 90 % εἰσὶν ἀδάμαντες.

Ὁ ἀδάμας παρουσιάζεται καὶ εἰς κρυσταλλοφυεῖς, συμπαγεῖς καὶ χειροπληθεῖς μάζας, πρωτίστως ἐν Βρασιλίᾳ. Ὀλιγώτερον εὔθραυστος ἢ ὁ κρυσταλλοφυὴς χρησιμοποιεῖται ὡς ἀδαμαντόκονις πρὸς ἐπεξεργασίαν πολυτίμων λίθων.

Ὡς ἡ ἱστορία διατηρεῖ τήν τε μνήμην καὶ βιογραφίαν τῶν ἀνθρωπίνων ὑπεροχῶν, οὕτως ὁ ἄνθρωπος δὲν ὤκνησε νὰ ἀποδώσῃ καὶ τῷ ἀδάμαντι τὴν αὐτὴν τιμήν, ἀνυψώσας τὸν ἄνθρακα οὐ μόνον μέχρι τῶν στεμμάτων τῶν ἐθνῶν, ὅπως τὰ κοσμήσῃ λαμπρότερα, ἀλλὰ καὶ εὐλαβῶς φυλάσσει καθιστῶν αὐτὸν ἀνεκτίμητον.

Ἄρά γε ἓν ἔθνος κατέχον διάσημον ἀδάμαντα, ἤθελε προτιμήσει νὰ ἀπολέσῃ τοῦτον ἢ ἕνα ἔξοχον πολίτην;

Ὁ ἄνθραξ ὁ ἐν τοῖς καρμοῖς σεσαθρωμένης χωρικοῦ καλύβης κρυπτόμενος παρουσιάζεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ μετασχηματισμοῦ καὶ μορφώσεως ἡμέραν τινά, οὐχὶ μέλας, ἄμορφος, καὶ ῥυπαρός, ἀλλὰ λαμπρός, μεμορφωμένος, καὶ διαυγής, ὡς ἀδάμας, ὅπως λαμπρύνῃ τὴν ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς κρατοῦσαν αὐτὸν μητέρα γῆν, ὅπως καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐκ τῆς μεγάλης μάζης τῶν πολιτῶν, μορφοῦνται ἄνδρες, οἵτινες πάνυ ὀρθῶς δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι τὸ κόσμημα τοῦ στέμματος, ὅπερ ὀλίγαι κεφαλαὶ βασιλέων δύνανται νὰ λαμπρύνωσι· τότε τὰ στέμματα δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἀδαμάντων. Ὁ μὴ δυνάμενος νὰ κοσμήσῃ τὴν κεφαλήν του διὰ δάφνης προστρέχει εἰς τοὺς πολυτίμους λίθους.

Ε. Μ. Γιαννοπουλος
ὀφυκτολόγος.

ΤΙΝΕΣ ΗΛΘΟΝ

κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐν Ἑλλάδι

Συνέχεια· ἴδε σελ. 223

Τῷ 598 ἀναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ ὁ Πρίσκος διαπερᾷ εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀβάρων καὶ μετ' ὀλίγον ἀποσπᾷ ἀπ' αὐτῶν τὴν Σιγγηδόνα, ἣν ὀλίγῳ πρότερον εἶχον καταλάβῃ. Συναγαγὼν δὲ καὶ ὁ Χαγάνος τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις καὶ στρατεύσας ἐξεπόρθησε τεσσαράκοντα φρούρια τῆς Δαλματίας. Ἀλλ' οἱ Βυζαντίνοι περιτυχόντες τοὺς ἄγοντας τὴν λείαν δισχιλίους βαρβάρους καὶ φονεύσαντες λαμβάνουσιν αὐτήν, ὅπερ μαθὼν ὁ Χαγάνος ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια[1]. Τῷ δὲ 599 ἔρχεται ὁ Χαγάνος μετὰ τῶν Ἀβάρων εἰς τὴν Μοισίαν καὶ προσβάλλει τὴν πόλιν Τομέα, πρὸς ἣν προστρέχει ὁ Πρίσκος. Πλὴν δὲν γίνονται ἐχθροπραξίαι, μάλιστα ὁ Χαγάνος δεικνύει παράδοξον φιλανθρωπίαν πέμψας σῖτον τοῖς λιμώττουσι Βυζαντίνοις. Ἀλλ' ἔπειτα μαθών, ὅτι ἔρχεται ὁ Κομεντίολος, κινεῖται κατ' αὐτοῦ, ὅστις προδίδει ἐν τῇ μάχῃ τὸν στρατὸν καὶ ἀφίνει νὰ κατακοπῇ καὶ αἰχμαλωτισθῇ ὑπὸ τῶν πολεμίων, φυγὼν εἰς τὴν πόλιν Δριζίπερα, ἣν οἱ Ἄβαρες ἐλθόντες κατόπιν πορθοῦσιν. Ὁ Κομεντίολος δι' ὄβρεων καὶ λίθων ἀποπεμφθεὶς ἀπὸ τοῦ Δριζίπερα ἔρχεται διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς Βυζάντιον, οὗτινος τῇ ἀρίξει ἡ πόλις ἐμβάλλεται εἰς τοιοῦτον φόβον, ὥστε σκέπτονται νὰ φύγωσι πρὸς τὴν Ἀσίαν διαπεραιούμενοι εἰς Χαλκηδόνα. Ὁ βασιλεὺς φυλάττει τὰ μακρὰ τεῖχη, οἱ δὲ ὄημοι τὴν πόλιν ἡ σύγκλητος παραινεῖ τὸν βασιλέα νὰ πέμψῃ πρεσβείαν πρὸς τὸν Χαγάνον, ὅστις στέλλει τοιαύτην μετὰ δώρων, ἅτινα ὅμως δὲν ἐδέχθη, ἀλλ' ἐζήτει λύτρα δι' ἕκαστον αἰχμάλωτον ἓν νόμισμα καὶ ἔπειτα ἥμισυ μόνον, οὐ μὴ γενομένου δεκτοῦ, σφάζει ἅπαντας τοὺς αἰχμαλώτους, δώδεκα χιλιάδας. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀπέρχεται γενομένης συνθήκης, καθ' ἣν ηὔξανε ἡ ἐτήσιος εἰσφορὰ κατὰ εἴκοσι χιλιάδας ἢ κατὰ τὸν Θεοφάνην κατὰ πεντήκοντα (!) καὶ ἐτίθετο ὅριον τῶν Ἀβάρων καὶ Βυζαντίνων ὁ Ἴστρος, ὃν ὅμως ἠδύναντο νὰ διαβαίνωσιν οἱ Βυζαντίνοι πρὸς πολέμησιν τῶν Σλάβων[2].

Τῷ 600 παραδιάσαντες τὰς συνθήκας, οὐχὶ πλέον οἱ Ἄβαροι, ἀλλ' οἱ Βυζαντίνοι διαβαίνουσι τὸν Ἴστρον καὶ νικῶσι ἐπὶ τοῦ Ἀβαρικοῦ ἐδάφους ἀλλεπαλλήλως πρῶτον τοὺς υἱοὺς τοῦ Χαγάνου, εἶτα δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Χαγάνον, φονεύουσι πολλοὺς ἐν ταῖς διαφόροις μάχαις καὶ ἐν ἐκδρομαῖς καὶ αἰχμαλωτίζουσιν, καὶ ἰδίως ἐν τῇ τελευταίᾳ μάχῃ. Ὁ Χαγάνος ζητεῖ διὰ πρέσβεων τοὺς αἰχμαλώτους παρὰ τοῦ βασιλέως Μαυρικίου, ὅστις ἀγνοῶν τὰς νίκας τοῦ στρατηγοῦ Πρίσκου — διότι ὁ ἀνδρεῖος Κομεντίολος κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν ἀσθενήσας ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πολέμου καὶ νοσηλευόμενος ἐν Βιμινακίῳ

1. Θεοφύλακτος VII, 7 καὶ 10—13, Θεοφάνης, σελ. 427 Κεδρηνός, σελ. 699, Τόμ. Α'.
2. Θεοφύλακτος VII, 13 - 16, Θεοφάνης σελ. 428 - 432, Κεδρηνός, σελ. 699 - 700, Τόμ. Α'.

ἀνέρρωσε εὐθὺς ἅμα ἐπρατώθη οὗτος—διατάσσει νὰ ἀποδώσῃ αὐτούς[1]. Τῷ 601 οὐδεμία ἐχθροπραξία ἐγένετο ὑπὸ τῶν Ἀβάρων[2], τῷ δὲ 602 ἐγένοντο μὲν κινήσεις τινὲς τῶν Ἀβάρων καὶ Βυζαντίνων, ἀλλ' οὐχὶ καὶ σύγκρουσις αὐτῶν[3].

Ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Μαυρικίου ἀπηνοῦς Φωκᾶ (602-610) οὐ διέλιπε, κατὰ τὸν Κεδρηνόν[4], τοὺς Ῥωμαίους δυστυχήματα ποικίλα καὶ ἐξαίσια . . . καὶ οἱ Ἄβαρες τὴν Θράκην διώλεσαν. Ἀλλαχοῦ δὲ λέγει, καὶ ὁ Θεοφάνης ἐπικυρώνει, ὅτι ὁ διάδοχος τοῦ Φωκᾶ Ἡράκλειος (610-641) παραλαβὼν τὰ τῆς πολιτείας τῶν Ῥωμαίων πράγματα εὗρε παραλελυμένα τήν τε γὰρ Εὐρώπην (τὰ ἐν Εὐρώπῃ τοῦ Βυζαντ. κράτ.) οἱ Ἄβαρες ἠρήμωσαν κτλ.[5]. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρακλείου, ἐν ἔτει 618, ἐστράτευσαν Ἀβάρεις κατὰ τῆς Θράκης· καὶ ἀποστείλας ὁ Ἡράκλειος πρὸς αὐτοὺς ἤτει τὴν εἰρήνην· καὶ συνθεμένου τοῦ Χαγάνου ταύτην ποιεῖν, ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἔξω τοῦ μακροῦ τείχους, καὶ μετὰ πάσης δορυφορίας βασιλικῆς καὶ δώρων πολλῶν καὶ μεγάλων ἀπεδέξατο τὸν Χαγάνον, λαβὼν τὰ πιστὰ παρ' αὐτοῦ, τοῦ ποιεῖσαι πρὸς ἀλλήλους σπονδὰς εἰρηνικάς· ὁ δὲ βάρβαρος ἐκεῖνος τάς τε συνθήκας ἀθετήσας καὶ τοὺς ὅρκους, ἄφνω τυραννικῶς κατὰ τοῦ βασιλέως ἐχώρησεν· ἐκπλαγεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀπροσδοκήτῳ τοῦ πράγματος, φυγὰς ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψεν· λαβὼν δὲ ὁ βάρβαρος τὴν βασιλικὴν ἀποσκευὴν καὶ δορυφορίαν, καὶ ὅσους καταλαβεῖν ἠδυνήθη, ὑπέστρεψεν πολλὰ χωρία τῆς Ὀρφάνης [illegible] τὰ ἀνώτερα ἐκτεθέντα[3].

Οἱ Ὀγὼρ ἢ Ψευδάβαροι οὗτοι, ὅταν ἐξώρμησαν ἐξ Ἀσίας, δὲν ἦσαν πλειότεροι τῶν [illegible] χιλιάδων [illegible] τοῦ Μενάνδρου[4] καὶ ἐκ τοῦ Θεοφυλάκτου δὲ λέγοντος, ὅτι οἱ Οὐὰρ καὶ Χουννὶ ἦσαν φυλαὶ τῶν Ὀγὼρ καὶ ὅτι *ὀλίγη μόνον μοῖρα τῶν Οὐὰρ καὶ Χουννὶ* ἀπεδήμησεν εἰς τὴν Εὐρώπην, τοῦτο ἐξάγεται[5]. Ἀλλὰ πῶς τοσοῦτον ὀλίγος λαὸς ἠδυνήθη νὰ διαπράξῃ τοσοῦτα, νὰ ὑποδουλώσῃ Οὔγγρους καὶ Βουλγάρους, Οὔννους καὶ Ἄντας, νὰ νικήσῃ τοὺς Φράγγους καὶ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Βοημίαν καὶ Μοραβίαν, νὰ καταβάλῃ τοὺς Γεπίδας καὶ νὰ καθυποδουλώσῃ τοὺς Σλάβους *μετὰ ἑξήκοντα χιλιάδων ἐπιλέκτων ἱππέων* εἰσβαλὼν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν[6] καὶ δεινοτάτας αὐτοῖς καταστροφὰς ἐπενεγκών, νὰ πωλήσῃ τὴν συμμαχίαν αὐτοῦ τοῖς Βυζαντίνοις ἀντὶ πολλοῦ χρυσίου καὶ παίζων μὲ συνθήκας καὶ αὐτοκράτορας νὰ ἐπιχειρήσῃ φοβερὰς ἐπιδρομὰς καὶ πολέμους κατὰ τῶν Βυζαντίνων, σφάζων, αἰχμαλωτίζων καὶ λεηλατῶν μέχρι Κωνσταντινουπόλεως, ζητῶν καθ' ἑκάστην αὔξησιν τῆς εἰσφορᾶς, χώρας εὐφόρους καὶ δῶρα μεγάλα, ἐλέφαντας καὶ χρυσᾶς κλίνας καὶ ὅ,τι ἄλλο βάρβαρος ἀπληστία καὶ ἀγροικος ὄρεξις ἐβούλετο; Τοῦτο δὲν εἶνε καθόλου μυστήριον· οἱ Ἄβαροι ἦλθον εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅπως καὶ πάντες οἱ ἐρχόμενοι ἐξ ἐκείνων τῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας, διὰ τοῦ Καυκάσου καὶ τῶν Κασπίων πυλῶν[1], καθ' ὁδὸν δὲ ἐστρατολόγουν. Σταματήσαντες ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀλανῶν, ὡς εἴδομεν, οὓς παρεκάλεσαν, ὅπως μεσιτεύσωσι παρὰ τοῖς Βυζαντίνοις, ἐστρατολόγησαν ἐκεῖ, ὡς φαίνεται, Ἀλανούς τε καὶ Ἀλβανούς, οὓς συγχέουσιν οἱ Βυζαντίνοι, ὡς εἴδομεν, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ ἄλλους λαοὺς ἐν ταῖς πρὸς βορρᾶν τοῦ Εὐξείνου χώραις, ἔνθα περιεπλανῶντο τὰ λείψανα τῶν ἀρχαίων κατοίκων τῶν ἀπὸ Καυκάσου μέχρι Ἴστρου χωρῶν καὶ ἄλλων ἐκεῖ διασπαρέντων βαρβάρων, οὓς πάντας ἐνίκησαν καὶ ὑπέταξαν· διότι βλέπομεν Οὔννους ἐκτελοῦντας πολεμικὰ ἔργα τῇ διαταγῇ αὐτῶν, ὡς ὅταν διετάχθησαν νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Δαλματίαν[2], εὑρίσκομεν Γεπίδας συμμάχους αὐτῶν, ὧν τριάκοντα χιλιάδας ἐφόνευσάν ποτε ἀπροσδοκήτως ἐπιπεσόντες οἱ Βυζαντίνοι[3], προσέτι δὲ ἀπαντῶμεν Βουλγάρους[4], Σκλαβηνοὺς καὶ ἄλλους διαφόρους βαρβάρους μαχομένους ὑπὲρ αὐτῶν[5]. Ἐκ τούτων ἀριδήλως ἐξάγεται ὅτι οἱ Οὐαρχουννῖται ἢ Ψευδάβαροι ἐστρατολόγησαν διαφόρους βαρβάρους καὶ ἰδίως Ἀλανούς, Ἀλβανούς καὶ ἄλλους Σαρματικοὺς λαούς, οὗτοι δὲ φαίνεται, ὅτι εἶνε οἱ τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀβάρων, οἱ καλούμενοι γενικῶς καὶ ἀορίστως ὑπὸ τῶν Βυζαντίνων *βάρβαροι ἢ ἄλλοι βάρβαροι*[6], διότι Ἀλβανοὶ καὶ συγγενεῖς αὐτῶν λαοὶ ἦσαν οἱ εἰσβαλόντες [illegible] Ἑλλάδα μετὰ τῶν Ἀβάρων, κυνται. [illegible] δὲ νῦν πῶς καὶ ποτὲ εἰσεβαλον οἱ Ἄβαροι εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Εἴδομεν ἀνωτέρω, ὅτι ἅμα ἐλθόντες οἱ Ἄβαροι ἐζήτησαν διὰ πρεσβείας παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ μεταξὺ ἄλλων *χώραν πρὸς οἴκησιν*, ὅτι πολλάκις ἐπανέλαβον τὴν αἴτησιν ταύτην καὶ ὅτι προσφερθείσης τῆς Παννονίας δὲν ἐδέχθησαν αὐτήν. Φαίνεται λοιπόν, ὅτι οἱ πανίσχυροι Ἄβαροι ἀπεφάσισαν νὰ λάβωσι διὰ τῆς βίας, ὡς ἔπραξαν πρότερον οἱ Ὀστρόγοθοι καὶ μετέπειτα οἱ Βούλγαροι, ὅ,τι δὲν παρεχωρεῖτο αὐτοῖς ἑκουσίως. Μένει ἐν τούτοις ἄδηλον, διὰ τίνα λόγον δὲν ἐπραγματοποίησαν καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ἀπόφασιν ταύτην, διότι μόνον μοῖρα αὐτῶν ἔν τινι τῶν εἰς τὸ Βυζαντ. κράτος εἰσβολῶν, τῇ κατὰ τὸ 583 ἢ τῇ κατὰ τὸ 586, διότι τοῦτο δὲν δύναται νὰ ὁρισθῇ ἀκριβῶς, προεχώρησε πρὸς νότον καὶ κατέλαβε χώραν ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι, ἐνῷ οἱ πλείονες ὑπὸ

1. Θεοφύλακτος VIII, 1 - 5, Θεοφάνης, σελ. 434 καὶ ἐπ. Κεδρηνός, σελ. 701 καὶ ἐπ. Τόμ. Α'.
2. Θεοφυλακτος, VIII, 4, σελ. 321, Ἔκδ. Βόννης.
3. Θεοφύλακτος, VIII, 5 - 6, Θεοφάνης, σελ. 438.
4. Σελὶς Τόμου Α' 708.
5. Κεδρηνός, σελ. 714, Τόμ. Α', Θεοφάνης σελ. 461.
6. Θεοφάνης· σελ. 464, Κεδρηνός, σελ. 716, Τόμ. Α'.
7. Κεδρηνός, σελ. 716—717, Τόμ. Α', Θεοφάνης σελ. 465.
8. Θεοφάνης, σελ. 485 καὶ ἐπ. Κεδρηνός, σελ. 727. κ. ἐπ. Τόμ. Α'.

1. Acta santorum, μὴν Ὀκτώβριος, Τόμ. Δ', σελ. 167.
2. Θεοφάνης, σελ. 544.
3. Θεοφύλακτος, VII, 7—10, Μένανδρος σελ. 400. Ἴδε καὶ Θεοφάνην, σελ. 427, ἔνθα λέγει· «καὶ τὴν ἐξ Ἀνατολῶν ἀπόδρασιν τῷ Χαγάνῳ ὠνειδίζετο».
4. Σελὶς 299.
5. Ἴδὲ Θεοφυλάκτου τὸ ἀνωτέρω μέρος.
6. Μένανδρος, σελ. 405.

1. Προκόπιος, ἱστοριῶν τῆς Α' Τετρ. ἢ Α' σελ. 47 καὶ ἐπ. Θεοφάνης, σελ. 400.
2. Μένανδρος σελ. 310.
3. Θεοφύλακτος, VIII, 3, σελ. 319, Ἔκδ. Βόννης, Θεοφάνης σελ. 435, Κεδρηνός, σελ. 702, Τόμ. Α'.
4. Θεοφάνης, σελ. 427.
5. Θεοφύλακτος VIII, 3, κελ. 319, Θεοφάνης, σελ. 435, Κεδρηνός, σελ. 702, Τόμ. Α'.
6. Ἴδε κατὰ τὸ προηγούμενον σχόλιον.

τὸν Χαγάνον ἔμειναν, ὡς φαίνεται, ἐν ταῖς βορείοις χώραις τοῦ κράτους ἀπασχολοῦντες καὶ περισπῶντες τοὺς Βυζαντίνους μὴ δυνηθέντας οὕτω νὰ τραπῶσι πρὸς καταδίωξιν αὐτῶν. Τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Εὐαγρίου τοῦ Σχολαστικοῦ καὶ τοῦ χρονικοῦ τῆς Μονεμβασίας καὶ ἐπιβεβαιοῦται ὑπὸ ἐπισήμου ἐγγράφου τοῦ Πατριάρχου Νικολάου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξιον τὸν Κομνηνόν.

Ὁ ἐξ Ἐπιφανείας τῆς Κοίλης Συρίας Εὐάγριος ὁ Σχολαστικός, ὅστις συνέγραψε περὶ τὰ τέλη τῆς 6 ἑκατονταετηρίδος ἑξάτομον ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, ἤτοι ἦτο σύγχρονος τοῦ γεγονότος, ὅπερ ἐν τῷ ἕκτῳ τόμῳ[1] τῆς ἱστορίας αὐτοῦ ἐσημείωσε, λέγει· «Τούτων ὧδε χωρούντων οἱ Ἄβαρες δὶς μέχρι τοῦ καλουμένου μακροῦ τείχους διελάσαντες Σιγγιδόνα, Ἀγχίαλόν τε καὶ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν καὶ ἑτέρας πόλεις τε καὶ φρούρια ἐξεπολιόρκησαν καὶ ἠνδραποδίσαντο ἀπολλύοντες ἅπαντα καὶ πυρπολοῦντες τῶν πολλῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν ἑῴαν ἐνδιατριβόντων». Τὸ Χρονικὸν τῆς Μονεμβασίας φέρει· «Τοῦ δὲ Μαυρικίου τῶν σκήπτρων ἀπιλημμένου κατὰ τὸ Ϊ ἔβδομηκοστὸν ἕ ἔτος· ὁ δὲ Χαμνὸς (ὁ Χαγάνος) λύει σπονδὰς αἰτῶν ὑπέρογκα καὶ ἐχειρώσατο Θετταλίαν, Ἑλλάδα, Ἀττικὴν καὶ Ἔβοια καὶ Πελοπόννησον»[2]. Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νικόλαος (1084-1111) ἐν ἐπισήμῳ πλὴν ἀχρονολογήτῳ ἐγγράφῳ[3] πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξιον Ἀ. τὸν Κομνηνὸν (1081-1118) γράφει· «Προσεπιτούτοις καὶ ὁ Θεοφιλέστατος μητροπολίτης Πατρῶν πολλοῖς καὶ διαφόροις τετείχισται δικαιώμασιν, εἰς τό συμφυεῖς καὶ ἀτμήτους καὶ ἀνυποσπάστους διαμένουσας [illegible] παρὰ Νικηφόρου τοῦ βασιλέως τοῦ ἀπὸ γενικῶν διὰ τὸ ἐν τῇ καταστροφῇ τῶν Ἀβάρων παρὰ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων καὶ πρωτοκλήτου Ἀνδρέου ὀφθαλμοφανῶς γενόμενον θαῦμα, ἐπὶ διακοσίους δεκακοκτὼ χρόνους ὅλους κατασχόντων τὴν Πελοπόννησον καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς χώρας ἀποτεμομένων, ὡς μηδὲ πόδα βαλεῖν ὅλως δύνασθαι ἐν αὐτῇ Ῥωμαῖον ἄνδρα· ἐν μιᾷ δὲ ὥρᾳ τούτων μὲν ἀφανισθέντων ἐκ μόνης ἐπιφανείας τοῦ πρωτοκλήτου, τῆς δὲ χώρας ἀπάσης τοῖς Ῥωμαϊκοῖς σκήπτροις ἐπανελθούσης».

Τὰς μαρτυρίας ταύτας συνδυάζοντες μετὰ τῶν ἐναπολειφθέντων ἰχνῶν τῶν ἐγκαταστάντων κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐν Ἑλλάδι βαρβάρων πειθόμεθα, ὅτι Ἄβαροι εἰσέβαλον καὶ κατῴκησαν ἐν Ἑλλάδι. Τὴν δὲ μαρτυρίαν Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, ὅστις ἄλλως παρίστησι τὴν κατάληψιν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ὑπ' ἄλλων, τῶν Σλάβων, διατί τοὺς ἐγκαθιδρυθέντας ἐν Ἑλλάδι βαρβάρους ὁ Ἐπιτομεὺς τοῦ Στράβωνος καλεῖ ὁτὲ μὲν *Σκύθας*, ὁτὲ δὲ *Σκύθας* Σκλάβους, τίνας ὁ Μάζαρις ὀνομάζει Σθλαβίνους, προσέτι πόσοι ἦσαν οἱ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πῶς διῆγον, καὶ τὰς ἐν τῷ ἐγγράφῳ τοῦ Πατριάρχου ὑπερβολάς, πάντα ταῦτα θὰ ἐξετάσωμεν καὶ ἐξηγήσωμεν κατωτέρω, ἀφοῦ ἴδωμεν τὰ τῶν Σλάβων, ἅτινα ἀπαιτεῖται νὰ γνωρίσωμεν πρότερον, ὅπως δυνηθῶμεν νὰ ἐννοήσωμεν κάλλιον ἐκεῖνα.

Οἱ Σλάβοι κατοικοῦντες ἔκπαλαι περὶ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, ἐξηπλώθησαν πρὸς Νότον, ὡς φαίνεται ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Γότθων καὶ τῶν Οὔννων, μέχρι τῶν βορείων τῆς Δακίας, ὑπετάγησαν δὲ τοῖς Γότθοις, Οὔννοις καὶ Ἀβάροις[1]. Κατὰ τὸν ἕκτον δὲ αἰῶνα ἐποιήσαντο διαφόρους ἐπιδρομὰς εἰς τὸ Βυζαντ. κράτος, καθ' ἃς κατὰ τοὺς περὶ τὸν Φαλμεραΰερ εἰσέβαλον καὶ ἐγκατέστησαν καὶ ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι· ἀλλ' ἴδωμεν ἐὰν μαρτυρῆται τοῦτο καὶ ὑπὸ τῆς Ἱστορίας.

Περὶ τῆς κατὰ τὸ 528, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ (527 - 528), ἐπιδρομῆς τῆς Σλαβικῆς φυλῆς τῶν Ἀντῶν οὐδένα λόγον ποιούμεθα, διότι νικηθέντες ἅπαντες σχεδὸν κατὰ τὸν Προκόπιον ἐφονεύθησαν[2], οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἴστρου ὁμόφυλοι αὐτῶν καταβληθέντες ἔπειτα ὑπὸ τῶν Ἀβάρων, ὡς εἴδομεν, κατεστράφησαν, διότι κατὰ τὸν Καραμζίνον[3] τὰ χρονικὰ ἀπὸ τοῦ 602 σιωπῶσι περὶ αὐτῶν. Αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν κυρίως Σλάβων, ἃς περιγράφουσιν ὁ Προκόπιος, Μένανδρος, Θεοφύλακτος, Θεοφάνης καὶ Κεδρηνός, ἀρχονται ἀπὸ τοῦ ἔτους 546. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πολὺς ὅμιλος αὐτῶν διαβάντες τὸν Ἴστρον ἐλεηλάτησαν τὴν περὶ αὐτὸν χώραν· τούτους δὲ ἄγοντας τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὴν λείαν [illegible] τῶν Βυζαντίνων Ἐρουλοι καὶ νικήσαντες αὐτοὺς τε κτείνουσι καὶ τοὺς αἰχμαλώτους εἰς τὰ οἰκεῖα ξύμπαντας ἀφῆκαν ἰέναι[4]. Μετὰ δύο δὲ ἔτη, τῷ 548, Σκλαβηνῶν στράτευμα διαβάντες ποταμὸν Ἴστρον *Ἰλλυριοὺς ἅπαντας ἄχρι Ἐπιδαμνίων* ἔδρασαν ἀνήκεστα ἔργα, κτείνοντες καὶ ἀνδραποδίζοντες τοὺς ἐν ποσὶν ἠδηδὸν ἅπαντας καὶ τὰ χρήματα ληιζόμενοι· ἤδη δὲ καὶ φρούρια ἐνταῦθα πολλά τε καὶ δοκοῦντα ἐχυρὰ τὰ πρότερα εἶναι *οὐδενὸς ἀμυνομένου* ἑξελεῖν ἴσχυσαν, περιιόντες ξύμπαντα κατ' ἐξουσίαν καὶ διερευνώμενοι, οἱ δὲ τῶν Ἰλλυριῶν ἄρχοντες στράτευμα πεντακισχιλίων τε καὶ μυρίων ἔχοντες εἵποντο ἄγχιστα μέντοι τῶν πολεμίων οὐδαμῇ ἐτόλμησαν ἰέναι[5]. Μετὰ δύο ἐπίσης ἔτη, τῷ 550, στράτευμα Σκλαβηνῶν *οὐ πλέον ἢ ἐς τρισχιλίους* διαβὰν τὸν Ἴστρον διῃρέθη εἰς δύο συμμορίας καὶ ἐλεηλάτησεν ἡ μὲν μία τὴν Ἰλλυρίαν, ἡ δὲ ἑτέρα τὴν Θρᾴκην. Τὰ τῆς ἐπιδρομῆς ταύτης ἀφηγεῖται ὁ Προκόπιος[1], ὅστις λέγει, ὅτι πάντες οἱ Βυζαντινοὶ στρατηγοὶ πολεμήσαντες πρὸς ἑκατέρων μόνον τῶν δύο τούτων λῃστοσυμμοριῶν ἡττήθησαν καὶ πολλὰ ἄλλα μυθώδη καὶ τερατώδη, ἀπίστευτα καὶ ἀπορρίπτεα.

[Ἕκεται συνέχεια]

Σ. Γ. Παναγιωτοπουλος.

1. Ἐν κεφαλ. ἱ, σελ. 452 ἔκδ, Βόννης.
2. Codices manuscripti Bibliothecae Regii Taurinensis, Iosephus Pasinus, Taurini 1749, τόμ. Α' σελ. 417.
3. Juris Graeco-Romani, Tomi duo, I. Leunclavius, MDXCLVI Francofurti, σελ. 278-279.

1. Ὅρα Καραμζίνου Ἱστορίαν τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Ῥωσίας, Τόμ. Α', σελ. 13 καὶ ἑπ. καὶ 17 καὶ ἑπ. τῆς ὑπὸ Κ. Σ. Κρικιδᾶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μεταφράσεως.
2. Τετρὰς Β', σελ. 449 - 450.
3. Ἱστορ. τῆς Ῥωσίας. Τόμ. Α', σημείωσις 37.
4. Προκοπίου Ἱστοριῶν τῆς Β' Τετράδος ἡ Γ', σελ. 300.
5. Προκοπίου Τετρὰς Β', σελ. 397 - 398.

1. Τετρὰς Β', σελ. 441—444.

Ο ΤΙΤΛΟΣ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ὁ τίτλος Πατριάρχης [ἄρχων πατέρων ἡ ἀρχὴ πατριᾶς] ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον κατὰ τὸν Ε'. αἰῶνα μικρὸν πρὸ τοῦ 451· πρὸς τῷ τίτλῳ ὅμως τούτῳ, προσετέθη καὶ ὁ τίτλος *Οἰκουμενικὸς* διὰ συνοδικῆς ἀποφάσεως τοῦ 586, τὸ πρῶτον ἐπισήμως εἰς Ἰωάννην τὸν νηστευτὴν ἀποδοθείς.

Τοῦτο δὲ ἠναγκάσθη νὰ πράξῃ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησία, ἀμυνομένη ἐναντίον τῆς φιλοδοξίας τῶν Παπῶν, οἵτινες ἐξηκολούθουν νὰ θεωρῶσι ταύτην ὡς ἐκκλησίαν κατωτέραν καὶ ὑπ' αὐτούς, καίτοι ἀπὸ τῆς δ'. ἤδη οἰκουμενικῆς Συνόδου [451] ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκηρύχθη ἐντελῶς ἴση πρὸς τὴν τῆς Ῥώμης.

Τὸν τίτλον δὲ τοῦτον, διὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, βαρέως οἱ πάπαι φέροντες, ἐκ παντὸς τρόπου ἐπολέμησαν ὁ δὲ Πάπας Πελάγιος τὴν σύνοδον [illegible] τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως ἀπέδωκεν, ἀνεθεμάτισε καὶ ἠκύρωσεν, ὡς συναθροισθεῖσαν ἄνευ τῆς ἀδείας αὐτοῦ! δικαίωμα, ὅπερ οὐδέποτε ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία εἶχεν ἀναγνωρίσει εἰς τοὺς Πάπας, πρὸς αὐτὸν δὲ τὸν πατριάρχην Ἰωάννην ἔγραψεν ἀπειληπτικῶς, ὅτι ἤθελεν ἀποκλείσει πάσης κοινωνίας, ἂν μὴ μετανοῶν, παρῃτεῖτο τοῦ ὑπερηφάνου τούτου τίτλου. Ἐν τῷ μεταξὺ δέ, τοῦ Πελαγίου ἀποθανόντος, ὁ Πάπας Γρηγόριος μὴ ἔχων τὴν δύναμιν νὰ πολεμήσῃ τὸν τίτλον τοῦτον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐπολέμησε τοῦτον, ἑαυτὸν *δοῦλον τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ* ὀνομάσας [servus servorum Dei]· ὅτε ὅμως ἠσθάνθη τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἱκανάς, δὲν ὤκνησεν ὅπως γράψῃ εἰς τὸν αὐτοκράτορα Φωκᾶν, παρακαλῶν αὐτὸν ὅπως κυρωθῶσι μόνον εἰς τὴν Ῥώμην τὰ πρωτεῖα τῆς ἐπὶ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ κόσμου μοναρχικῆς κυριαρχίας.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τὸν τίτλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀποδίδουσα οὐδόλως ἠνόει τοῦτον Κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἧς κατὰ τὴν ἡμετέραν δογματικήν, τῆς τε ὁρατῆς καὶ ἀοράτου, κεφαλὴ ἐστὶν ὁ Χριστὸς [capet ecclesiae Christus]· οὐδόλως δὲ ὁ τοῦ Πέτρου διάδοχος, οὐδὲ ἠνόει τοῦτον Παγκόσμιον δικαστήν, ἀπόλυτον τῶν δογμάτων καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος κύριον, μονάρχην ἀνεξέλεγκτον ἀναμάρτητον, ἀλάθητον ἄλλον Θεὸν ἐπὶ τῆς γῆς [alter Deus in Terra] ὡς ἐκάλουν τοὺς Πάπας κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τοῦ μεσαιῶνος, τολμῶντας νὰ γράφωσι καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Βασιλεῖς, ὅτι οὗτοι ὑπόκεινται τῷ Πάπᾳ παρ' αὐτοῦ λαμβάνοντες τὸ βασιλικὸν στέμμα, καὶ ὅτι εἰς αὐτοὺς ὀφείλουσι τοῦτο, ὡς ἡ σελήνη τὸ φῶς αὐτῆς ὀφείλει εἰς τὸν Ἥλιον! Διὰ τῆς ἐπωνυμίας ταύτης ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐννοεῖ Πρόεδρον ἐν Συνόδῳ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ὁμοτίμων ἐπισκόπων τῆς αὐτῆς Πατριᾶς, *ὑποκείμενον* ἄλλως καθ' ὅλα εἰς τοὺς κανόνας τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ *ὑπεύθυνον* ἐνώπιον τῆς αὐθεντείας αὐτῶν τε καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Πρὸ τοῦ σχίσματος δὲ γνωρίζομεν ὅτι ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καίτοι ἰσότιμος ὑπὸ τῶν κανόνων τῇ Ἐκκλησίᾳ [πρβ. τῆς δ'. οἰκουμ. Συν. καν. κή.] τῆς Ῥώμης, οὐδέποτε ἠρνήθη τῷ Πάπᾳ τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς, θεωρῶν αὐτὸν πρῶτον μεταξὺ ἴσων, [primus inter pares].

Σημειωτέον δὲ πρὸς τούτοις ὅτι ἐπ' Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ, δι' ἐπισήμου Συνοδ. ἀποφ., ὡς ἄνω εἴπομεν, καθιερώθη ὅπως ὁ Κωνσταντινουπόλεως καλεῖται καὶ *οἰκουμενικός*, ἔκτοτε τῶν ὑπογραφῶν αὐτῶν φυλασσόντων τὸν καὶ μέχρι τῆς σήμερον τύπον: «*Ἰωάννης ἔλεῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης*». Ἰωάννης ὅμως ὁ νηστευτὴς *δὲν εἶναι ὁ πρῶτος* ὅστις ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦτον, ὥς τινες φρονοῦσι καὶ ἔγραψαν, διότι πρὸ τοῦ Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ [+595] ἤδη ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης Β'. [515] ὑπογράφεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς συνόδου τινὸς γενομένης τῷ 518 *Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης*.

Ὡσαύτως ὡς οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὑπογράφεται καὶ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶς ἐν ἑτέρᾳ τινὶ Συνόδῳ τοῦ 536, παρόντων μάλιστα καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Πάπα, αὐτὸς δὲ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς γράφων πρὸς τοὺς Πατριάρχας Ἄνθιμον καὶ Ἐπιφάνιον προσηγόρευον ἤδη αὐτοὺς Οἰκουμενικοὺς Πατριάρχας.

Ἐγράψαμεν ἑπομένως ταῦτα, χάριν τῶν ἐπιθυμούντων ὅπως ἔχωσιν ἀκριβῆ ἱστορικὴν τοῦ πράγματος γνῶσιν, ὅτι ὁ τίτλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, δὲν ἀπεδόθη τὸ πρῶτον εἰς Ἰωάννην τὸν νηστευτήν, ἀλλὰ καὶ εἰς προγενεστέρους Πατριάρχας ἐπὶ Ἰωάννου δὲ τοῦ νηστευτοῦ διὰ συνοδικῆς πράξεως ἐγένετο ἡ *ἐπίσημος* τοῦ τίτλου τούτου ἀναγνώρισις.

Θέλετε δὲ νὰ μάθητε καὶ οἵαν περιουσίαν κατέλιπεν ἀποθανών, ὁ πρῶτος καὶ ἐπίσημος οὗτος τῆς Ἀνατολ. Ἐκκλησίας Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὅστις ἐκ τῶν αὐστηρῶν νηστειῶν αὐτοῦ καὶ νηστευτὴς ἐκλήθη; Ἐν παληόρρασον, καὶ εὐτελῆ τινα κλίνην, ἅτινα ἐκληρονόμησεν ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος. Ἐπὶ τῆς πτωχῆς δὲ ταύτης τοῦ πρώτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κλίνης, χάριν τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα εὐλαβείας, ἐπανεπαύετο συχνὰ ὁ εὐσεβὴς Βαλεύς!

Γ. Λαμπακης.

Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ
ἀμερικανικὸν διήγημα

Συνέχεια τοῦ σελ. 221.

— Δικαιοῦσθε πληρέστατα, εἶπεν ἡ κυρία. Τὰ πάντα εἶνε ἐπιτετραμμένα εἰς τὸν ἔρωτα. Καὶ ἔπειτα τί εἴδους ἀξίωσις εἶνε αὐτὴ ποῦ ἔχει ὁ γέρων νὰ θέλῃ νὰ ἐμποδίσῃ πάντα μὴ στρατιωτικὸν νὰ ζητήσῃ τὴν ἀγάπην τῆς θυγατρός του;

— Ἀφ' οὗ καὶ ἡ γυναῖκά μου ἐστράφη ἐναντίον μου ἄλλο δὲν μοῦ μένει παρὰ νὰ συνθηκολογήσω εἶπεν ὁ ταγματάρχης γελῶν. Λοιπὸν φίλε μου, ἂν θέλῃς νὰ κάνωμε ἕνα γῦρον εἰς τὸν κῆπον ἐν ᾧ ἡ μίστρες Βίντορν θὰ μᾶς ἑτοιμάσῃ τὸ τσαΐ εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σου.

— Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παρευρεθῶ κ' ἐγὼ εἰς τὸ μάθημα; ἠρώτησεν ἡ νεαρὰ γυνή· κ' ἐγὼ θὰ ὠφεληθῶ.

— Εἶμαι ἁπλοῦς ταγματάρχης, γυναῖκα, καὶ θαρρῶ ὅτι ἔχεις ἐπ' ἐμοῦ ἐξουσίαν στρατηγοῦ. Εἶνε περιττὸν νὰ ἀνέλθῃς εἰς μεγαλείτερον βαθμόν.

— Πολὺ καλά . . . Σᾶς δίδω μίαν ὥραν νὰ τὰ εἰπῆτε, οὔτε λεπτὸν περισσότερον.

Ὁ Ἰωνᾶς καὶ ὁ ταγματάρχης κατέβησαν εἰς τὸν κῆπον, συνδιελέχθησαν ἐπὶ μακρόν, καὶ ὑπέστρεψαν νὰ πίωσι τὸ τέϊόν των. Εἶτα δ' ὁ νέος, ὁ ὑπηρέτης [illegible] τὴν θυγατέρα του εἰς τὸ θέατρον τῆς Σφαίρας.

Διῆλθον κάλλιστα τὴν ἑσπέραν. Ἀπεχωρίσθησαν δὲ ὑποσχεθέντες νὰ συναντηθῶσι καὶ πάλιν τὴν ἐπαύριον· ὁ Ἰωνᾶς μόλις ἐπιστρέψας εἰς τὸ δωμάτιόν του ἐδυθίσθη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν σωροῦ χονδρῶν τόμων ἀποσταλέντων αὐτῷ παρὰ τοῦ ταγματάρχου. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι τὴν νύκτα ἐκείνην θὰ ἔκαμνε θαυμασίας προϋδους εἰς τὴν στρατιωτικὴν τέχνην ἂν μὴ δυστυχῶς δροσερά τις καὶ θελκτικὴ εἰκὼν παρενετίθετο μεταξὺ τοῦ κειμένου καὶ αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἔλαβεν ἀμέσως τὴν ἀπόφασιν νὰ κατακλιθῇ χωρὶς ν' αὐξήσῃ κατὰ πολὺ τὰς τεχνικὰς γνώσεις του καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ συνεχίσῃ καθ' ὕπνον τὸ ὄνειρον ὅπερ εἶχεν ἀρχίσει ἔξυπνος.

Τὴν ἐπαύριον, κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν, ὁ συνταγματάρχης καὶ ἡ Καίτη ἀνέμενον τὸν ἥρωά μας ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου. Ἐπέβησαν ταὐτοχρόνως τῆς ἐκ Βοστόνης καὶ ἐκ Βὴρς ἁμαξοστοιχίας ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὴν Κεντρικὴν Λίμνην. Εἶνε δὲ περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Ἰωνᾶς ἐπέτυχε νὰ τοποθετήσῃ τὴν Καίτην ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ μεταξὺ τοῦ πατρός της καὶ αὐτοῦ.

Τοῦτου τεθέντος, ἐφρόντισεν, ὁσάκις ὁ συνταγματάρχης ἀπέτεινεν αὐτῷ τὸν λόγον νὰ διισχυρίζηται ὅτι ὁ κρότος τῆς ἁμαξοστοιχίας ἐκώλυεν αὐτὸν ν' ἀκούῃ τοῦθ' ὅπερ ἠνάγκαζε τὸν γέροντα συνταγματάρχην νὰ φωνάζῃ συνδιαλεγόμενος· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ φωνή του ἀπέκαμε, τῆς στιγμιαίας δὲ ταύτης ἀδυναμίας ἐπωφεληθεὶς ὁ Ἰωνᾶς προσήνεγκεν εἰς αὐτὸν προμήθειαν ὅλην ἐφημερίδων ἃς ἠγόρασεν ἐπὶ τούτῳ. Ἔκτοτε δὲ ἀφιερώθη καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν μὶς Καίτην.

Δὲν περιμένετε ἐλπίζω ἀναγνῶσταί μου νὰ περιγράψῳ ἐνταῦθα τὴν συνδιάλεξίν των. Ἴσως δὲν ἤξιζε καὶ τὸν κόπον νὰ περιγραφῇ. Ὁπωσδήποτε ὅμως ἦτο τὰ μᾶλα ἐνδιαφέρουσα εἰς τοὺς δύο συνοδοιπόρους, διότι οὐδ' αὐτὸν τὸν συνταγματάρχην διέλαθεν ἡ ἐξαψίς των ὅτε ἐσήκωσε τὴν μύτην του, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐφημερίδων.

Ἐξέβαλε τὰ δίοπτρά του, παρετήρησε καλὰ τὴν Καίτην καὶ τὸν Ἰωνᾶν, καὶ αἴφνης ἐσκέφθη ὅτι ἐπὶ τέλους πολὺ ὀλίγον ἐγνώριζε τὸν κύριον ἐκεῖνον ὥστε νὰ τὸν ἀφίνῃ νὰ συνδιαλέγεται κατὰ μόνας μετὰ τῆς θυγατρός του. Οὐδέποτε θὰ ἐφαντάζετο ὅτι θὰ ἔφθανε μέχρι τοιαύτης ἀνοχῆς. Ἀλλὰ τί νὰ πράξῃ; . . . Ἐσκέφθη, ἐσκέφθη, ἀλλὰ δὲν εὗρε διέξοδον. Ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ ὀρδῆς Ἀφγανῶν, ἡγούμενος τοῦ συντάγματός του, βεβαίως οὐδὲ στιγμὴν θὰ ἐδίσταζεν. Ἀλλὰ πῶς νὰ σταματήσῃ τὴν μεταξὺ τοῦ νέου καὶ τῆς θυγατρός του οἰκειότητα ἐκείνην ἣν αὐτὸς οὗτος προὐκάλεσε; Τὸ πρᾶγμα ἦτο ὅλως διάφορον.

Τὸ δὲ χειρότερον, δὲν ἦτο καὶ βέβαιος ὅτι ἤθελε πράγματι καὶ νὰ τὴν σταματήσῃ. Ἡ Καίτη ἦτο νέα καὶ ἦτο ἀξία φιλο[illegible] κακόν; Ὁ συνταγματάρχης ἐσκέφθη, ἐσκέφθη καὶ ἐπὶ τέλους... ἀπεκοιμήθη.

Ἐν τούτοις τὸ ζεῦγος ἐξηκολούθει λαλοῦν. Ὁ Ἰωνᾶς καὶ ἡ Καίτη ἦσαν καταγοητευμένοι ἐξ ἀλλήλων, καὶ τόσον πολύ, ὥστε χωρὶς νὰ τὸ καταλάβωσιν, ἀφίκοντο εἰς Βὴρς καὶ ἐκεῖθεν δι' ἀτμοπλοίου διεπεραιώθησαν εἰς τὴν *Κεντρικὴν Λίμνην*, ἀκολουθοῦντος καὶ του συνταγματάρχου.

Τὴν ἑσπέραν οἱ τρεῖς συνοδοιπόροι παρὰ τὴν ὄχθην καθήμενοι, ἐθεώρουν τὰς ἀκτῖνας τῆς σελήνης χορευούσας ἐπὶ τῶν κυματίων τῆς λίμνης, ὅτε ὁ συνταγματάρχης Οὐίθερ, ἔλαβε τὸν λόγον.

— Ταγματάρχα Σμίθ, διηγηθῆτέ μας δὰ τὰς ἐκστρατείας σας, εἶπεν αἴφνης.

Καὶ ἡ Καίτη ἐπένευσε διὰ τοῦ βλέμματος.

— Μὲ συγχωρεῖτε, συνταγματάρχα, εἶπε μετριοφρόνως ὁ Ἰωνᾶς· δὲν εἴδατε ποτὲ τὸ *Σχολεῖον*, τὴν κωμῳδίαν τοῦ Ρόμπερτσον;

— Καίτη, ἠρώτησεν ὁ πατήρ, τὸ εἶδα τὸ *Σχολεῖον* ἢ ὄχι;

— Ναί, πατέρα, τὸ εἴδατε· δὲν ἐνθυμεῖσθε πῶς ἐγελάσατε μὲ ὅλας τὰς ἀνοησίας τοῦ Νασμῆ;

— Ἀ! ναί, τὸ ἐνθυμοῦμαι τώρα.

— Λοιπόν, εἰς αὐτὴν τὴν κωμῳδίαν, ἂν ὄχι εἰς ἄλλην, ἕνας νεαρὸς ἥρως ἀρνεῖται νὰ διηγηθῇ τὰ κατωρθώματά του καὶ ἀφ' οὗ

ἀκόμη τῷ ἀνέφεραν, διὰ νὰ τὸν πείσουν, τὸ παράδειγμα τοῦ Ὀθέλου, ὁ ὁποῖος ἐμάγευσεν ὡς γνωστὸν μὲ τοὺς λόγους του τὴν Δεσδεμόνα.

— Ἀλλ' ἐπὶ τέλους, εἶπεν ὁ γέρων, δὲν εἶσθε βέβαια, ἐκ γενετῆς συνταγματάρχης;

— Ὄχι, ὄχι βεβαίως, ἐψέλλισεν ὁ Ἰωνᾶς.

— Τότε λοιπὸν εἰπέτε μας πῶς ἀπεκτήσατε τὸν βαθμόν σας, τόσον νέος.

Ὁ ταλαίπωρος Ἰωνᾶς ἦτο εἰς δυσχερεστάτην θέσιν. Τί νὰ κάμῃ; τί νὰ εἴπῃ; Ἐν τῇ ἀγωνίᾳ του τὸ βλέμμα του συνήντησε τὸ τῆς Καίτης, ἥτις εἶπεν αὐτῷ μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος.

— Ναί, σᾶς παρακαλῶ, διηγηθῆτέ μας λεπτομερῶς πῶς ἐγείνατε συνταγματάρχης.

Πῶς ἔγεινε συνταγματάρχης! Μὲ ὅλην τὴν συνέχουσαν αὐτὸν ἀγωνίαν ὁ Ἰωνᾶς μόλις ἠδυνήθη νὰ ἐπίσχῃ τὸν γέλωτα του. Ἐπὶ στιγμὴν ἀπεφάσισε νὰ ὁμολογήσῃ τὰ πάντα. Ἀλλὰ ἡ σοβαρὰ καὶ αὐστηρὰ ὄψις τοῦ γέροντος στρατιωτικοῦ, ἡ σκέψις τῆς ἀναποδράστου συνεπείας τοιαύτης ὁμολογίας ἐκράτησεν αὐτόν. Εἶπε λοιπὸν ἁπλῶς:

— Δὲν ἔχω τὴν παραμικρὰν ἱστορίαν νὰ σᾶς διηγηθῶ, συνταγματάρχα, εἶμαι ἁπλούστατα ὁ συνταγματάρχης Σμίθ, προθυμότατος δοῦλός σας, τίποτε περισσότερον: Δεσποσύνη Οὐίθερς ἀκούετε τὸ ὡραῖον αὐτὸ βάλς; Θέλετε νὰ τὸ χορεύσετε ἢ εἶσθε κουρασμένη;

— Διόλου εἶπεν ἡ Καίτη ἐγερθεῖσα καὶ λαβοῦσα τὸν βραχίονα τοῦ νέου ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ περιλάμπρου ξενοδοχείου.

Ὁ συνταγματάρχης ἔμεινε μόνος. [illegible] μετριόφρων, περισσότερον ἀφ' ὅ τι χρειάζεται... Ἐγὼ ποτέ μου δὲν θὰ ἀπέφευγα νὰ διηγηθῶ ταῖς παληκαριαίς μου... Ἀρχίζω νὰ πιστεύω ὅτι ἔκαμα πολὺ ἀνόητα νὰ τοῦ δείξω ἀμέσως ἀμέσως τόσην οἰκειότητα χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζω. Τώρα πῶς νὰ θεραπεύσωμεν τὸ κακόν;... Ἀλλὰ πάλιν αὐτὸς ὁ νέος ἔχει πολὺ καλὴν ἀνατροφήν· ἐγὼ τὸν ἐπροσκάλεσα νὰ ἔλθῃ μαζί μας ἐδῶ... Καὶ ἡ Καίτη εἶνε ἀρκετὰ γνωστική καὶ ξεύρει νὰ φέρεται... Ἂς εἶνε, θάχω τέσσαρα τὰ μάτια μου.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ Ἰωνᾶς καὶ ἡ Καίτη ἐχόρευσαν στρόβιλον, ἔπειτα τετράχορον, πόλκαν, δεύτερον καὶ τρίτον στρόβιλον, ἔπειτα περιεπάτησαν ὀλίγον ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, ἐκεῖθεν δ' ἐξῆλθον εἰς τὴν ὁδόν. Τέλος ὁ συνταγματάρχης ἠναγκάσθη νὰ τοὺς καλέσῃ.

— Ἔλα, Καίτη, κόρη μου, πρέπει νὰ πᾶμε νὰ πλαγιάσωμεν, διότι ἀναχωροῦμεν αὔριον πολὺ πρωί.

— Ὄχι δὰ καὶ τόσον πολὺ πρωί, συνταγματάρχα, ὑπέλαβεν ὁ Ἰωνᾶς.

— Ἡμεῖς ἀναχωροῦμεν πολὺ πρωί, κύριε, ἀπεκρίθη ξηρῶς ὁ γηραιὸς συνταγματάρχης.

Ὁ Ἰωνᾶς ἔμεινεν ἔκπληκτος ἐπὶ τῷ ἀποτόμῳ τρόπῳ τοῦ γέροντος, καὶ μόλις ἡ χαριεστάτη προσαγόρευσις τῆς μὶς Καίτης «καλὴ νύκτα, συνταγματάρχα!» συνέστειλέ πως τὴν καταλαβοῦσαν αὐτὸν θλῖψιν. Ὁ νεαρὸς δικηγόρος ἠγνόει ὁποία σειρὰ συλλογισμῶν διῆλθε διὰ τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ γέροντος ἀξιωματικοῦ ἐν ᾧ αὐτὸς ὡρχεῖτο μετὰ τῆς Καίτης.

Δ'.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον ἐπέβησαν τοῦ λεωφορείου ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν· ὁ συνταγματάρχης ἐξηκολούθει ὢν σοβαρὸς καὶ σιωπηλός, ἔρριπτε δὲ συχνὰ ἐπὶ τοῦ Ἰωνᾶ βλέμματα κατάμεστα ὑποψίας· ἀλλ' οὗτος βλέπων τὴν Καίτην ἐπαγωγῶς μειδιῶσαν οὐδόλως ἀνησύχησε νὰ ἐξετάσῃ διατί ὁ συνταγματάρχης τῷ ἐδείκνυε τόσην ψυχρότητα.

Ἡ ὁδὸς διήρχετο διὰ θελκτικωτάτης τοποθεσίας, ἀλλ' ἦτο λίαν ἀνώμαλος, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ ἐπικίνδυνος, δι' ὃ ἡ Καίτη συχνὰ κατελαμβάνετο ὑπὸ φόβου καὶ ἐπελαμβάνετο τοῦ βραχίονος τοῦ Ἰωνᾶ. Τί δὲν κάμνει κανεὶς ὅταν τρομάζῃ; Ὁ Ἰωνᾶς οὐδὲν τὸ ἀπρεπὲς ἔβλεπεν ἐν τούτῳ, τοὐναντίον μάλιστα ἦτο κατηυχαριστημένος ἐκ τῆς τοιαύτης ἐνδείξεως τῆς ἐμπιστοσύνης.

Ὁ συνταγματάρχης ἐγίνετο ὁλονὲν σκυθρωπότερος. Φθάσας εἰς τὸν σιδηρόδρομον ἐφρόντισε νὰ τοποθετήσῃ τὴν θυγατέρα του εἰς γωνίαν τινὰ καὶ νὰ καθήσῃ πλησίον της. Ὁ Ἰωνᾶς φυσικῶς ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν τοιαύτην τοποθέτησιν, ἀλλ' ἀπόφασιν εἶχεν νὰ τὴν μεταβάλῃ εἰς πρώτην εὐκαιρίαν.

Ἡ εὐκαιρία αὕτη παρουσιάσθη εἰς τὸν Βορινὸν Σταθμὸν ὅπου κατέβησαν διὰ νὰ δειπνήσωσι καὶ ἐπιβῶσι τῆς ταχυδρομικῆς· [illegible] ὁ Ἰωνᾶς προέτεινεν εἰς τὴν Καίτην, ἐπωφελούμενος τὰ ὑπολειπόμενα ὀλίγα λεπτὰ νὰ περιέλθωσιν ὀλίγον τὸ χωρίον. Ὁ συνταγματάρχης δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαγορεύσῃ τοῦτο, ἠρκέσθη δὲ μόνον νὰ εἴπῃ ὅτι ἔπρεπε νὰ μὴ βραδύνουν πέραν τὰς ὥρας τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ Ἰωνᾶς οὐδόλως διενοεῖτο νὰ ὑποπέσῃ εἰς τοιοῦτο σφάλμα· ὁ σκοπός του μάλιστα ἦτο νὰ φθάσῃ πρὸ τῆς ὥρας τῆς ἀναχωρήσεως.

Μόλις λοιπὸν ἐπρόφθασε νὰ ὁδηγήσῃ τὴν Καίτην μέχρι τοῦ τέλους τῆς μεγάλης ὁδοῦ καὶ ἐν σπουδῇ ὑπέστρεψαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν ταχυδρομικὴν ἅμαξαν. Ποῖος ἐξεπλάγη ἀκριβῶς τὴν τεταγμένην τῆς ἀναχωρήσεως ὥραν ἐλθών; ὁ συνταγματάρχης, ὁ ὁποῖος τὸ εἶχε λάβει ἀπόφασιν νὰ καθήσῃ μεταξὺ τῶν δύο νέων, διὰ παντὸς μέσου. Ἐννοεῖται, ὁποῖον βλέμμα *τρυφερότητος* ἔρριψεν ὁ γέρων ἐπὶ τοῦ Ἰωνᾶ. Ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ; Δὲν ἤρμοζε νὰ διαρρήξῃ ἀποτόμως τὰς σχέσεις του μετὰ τοῦ εὐπατρίδου ἐκείνου· ὁ δὲ συνταγματάρχης δὲν εἶχε λάβει ἀκόμη τὴν ἀπόφασίν του. Ἂν ὁ Ἰωνᾶς ἦτο πράγματι ἀξιωματικὸς οὐδὲν τὸ ἀπρεπὲς ἐνεῖχεν ἡ μεγάλη αὐτοῦ φιλοφροσύνη πρὸς τὴν θυγατέρα του. Ἀλλ' ἡ τρομερὰ ἰδέα, ὅτι πιθανῶς δὲν ἦτο, ἐπανήρχετο ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸ πνεῦμά του δηλητηριάζουσα τὰς σκέψεις τοῦ ἀγαθοῦ πατρός.

Ἀπεφάσισε δὲ νὰ ὑποβάλῃ τὸν νέον εἰς ἀποφασιστικὴν δοκιμασίαν.

Κατ' ἀκολουθίαν, μόλις ὁ ἁμαξηλάτης ἔτυψε τοὺς ἵππους του, ὁ συνταγματάρχης ἔστρεψε τὴν συνδιάλεξιν εἰς τὰ στρατιωτικά.

— Θὰ ἰδῶ ἂν εἰξεύρῃ ἢ δὲν εἰξεύρῃ, εἶπε καθ' ἑαυτὸν μετὰ λύσσης.

Ἀλλ' ἐλογάριασε ἄνευ τοῦ ξενοδόχου του· ὁ Ἀμερικανὸς ὅταν δὲν εἶνε βαρὺς ὡς βοῦς εἶνε ὀλισθηρὸς ὡς ἔγχελυς· ὁ Ἰωνᾶς ἐνόησεν ἀμέσως ἐπὶ ποίου ἐδάφους ἤθελε νὰ ἑλκύσῃ αὐτὸν ὁ συνταγματάρχης καὶ προέλαβε ν' ἀποκρούσῃ τὴν ἔφοδον. Μάτην ἐπέμενεν ὁ συνταγματάρχης, ὁ ἀντίπαλός του τὸν διέφευγε. Τὰ λογοπαίγνια, αἱ παρεκβάσεις, καὶ ὅλα ταῦλα μέσα τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθη ὁ Ἰωνᾶς διὰ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν ἔντεχνον προσβολὴν τοῦ γηραιοῦ ἀξιωματικοῦ, ἦσαν ἄξια μεγάλου στρατηγοῦ. Ἐν τούτοις δὶς ἢ τρὶς ἐκ τοῦ σύνεγγυς πολιορκηθεὶς ἠναγκάσθη ἑκὼν ἄκων ν' ἀναλάβῃ περιγραφὴν τινα μάχης. Περιέγραφε δὲ ταύτην γενικῶς, μὴ λησμονῶν ἐν τούτοις νὰ ἐνδιατρίψῃ καὶ εἰς λεπτομερείας τινας· ἀλλ' αἴφνης, πρὶν ὁ συνταγματάρχης συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς του, μετέβαλε θέμα καὶ ἐπελαμβάνετο μετὰ τῆς Καίτης συζητήσεώς τινος κατὰ μίλια ἀπομακρυνούσης αὐτὸν τῶν πολεμικῶν περιγραφῶν.

Ἐν τέλει ὁ συνταγματάρχης παρήτησε τὴν ἄνευ ἐλπίδος νίκης μονομαχίαν ἐκείνην καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν σιωπήν. Τὸ πρό- [illegible] ὁ ἢ δὲν ἦν στρατιωτικὸς τῷ ἐφαίνετο ἐπὶ μᾶλλον δύσλυτον. Ἐν τούτοις ὁ ἥλιος κατήρχετο βραδέως τὸν ὁρίζοντα, ἡ ἑσπερινὴ αὔρα ἐψιθύριζε διὰ τῶν δρυῶν τῆς ὁδοῦ, ὧν αἱ σκιαὶ ἐγίνοντο μεγαλείτεραι· μετ' ὀλίγον ἡ σελήνη ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανόν, ἡ ἅμαξα δὲ περὶ λύχνων ἀφὰς ἔφθασεν εἰς τὸ *Περίοπτον Ξενοδοχεῖον*.

Ἀμέσως, κατὰ τὴν συνήθειαν, οἱ θαμῶνες τοῦ ξενοδοχείου ἐφάνησαν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ὅπως ἴδωσι τοὺς νεήλυδας. Ἐκ τῶν θεατῶν τούτων ἦτο καὶ νέος τις ῥοδοπάρειος καὶ παχουλός, ὅστις ἅμα ἰδὼν τὸν συνταγματάρχην ἀνέκραξε:

— Αἴ! συνταγματάρχα, πῶς ἔχετε;

— Μπᾶ, σὺ εἶσαι Τσάρλ, ἀπήντησεν ὁ Ἰωνᾶς.

Ὁ συνταγματάρχης Οὐίθερς ἀνέπνευσε. Ἡ αὐτόματος προσαγόρευσις τοῦ Τσὰρλ διεσκέδασε τὰς ὑπονοίας του. Ἐμέμψατο μάλιστα ἑαυτοῦ ὅτι κατὰ διάνοιαν ἐσυκοφάντησε ἄξιον στρατιωτικόν.

Ἀλλὰ μόλις κατέβη τῆς ἁμάξης γηραιὸς περιηγητὴς ἐπλησίασεν αὐτόν, ἐν ᾧ ὁ Τσάρλ ἔδραμεν εἰς συνάντησιν τοῦ Ἰωνᾶ.

— Ἔλα δά, φίλε μου, ἡ Βαίκη εἶνε ἐδῶ· θὰ σὲ συστήσω. Διατί, ἀδελφέ, δὲν ἦλθες εἰς τὸν γάμον μας;

— Μιὰ στιγμή, σὲ παρακαλῶ, ὑπέλαβεν ὁ Ἰωνᾶς, δὲν βλέπεις ὅτι ἔχω τὴν τιμὴν νὰ συνοδεύω κυρίαν...

[Ἕπεται συνέχεια].

ΑΘΗΝΗΣΙ.—ΤΥΠΟΙΣ «ΚΟΡΙΝΝΗΣ», ΟΔΟΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ ΑΡΙΘ. 3.